

Novoska Kronika

Izdaja:
BRITANSKA
OBVEŠČEVALNA
SLUŽBA

Cene za naročnike
mesečno:

v tuzemstvu 2 šilinga
v inozemstvu 5 šilingov

POSAMEZNA
ŠTEVILKA 50 GROŠEV

Celovec, 1. oktobra 1948

Leto IV.

Številka 40

Berlinski spor pred UNO

Neposredna pogajanja zapadnih velesil s Sovjetsko zvezo so končana. Spor so zapadne velesile predložile kot „vprašanje, ki ogroža svetovni mir“, Varnostnemu svetu Združenih narodov.

Ta korak so sporočile zapadne velesile v enakoglasečih se notah sovjetskemu veleposlaniku v Londonu, Washingtonu in Parizu.

Britanska in ameriška vlada sta sklenili objaviti o skoro sedem tednov trajajočih pogajanjih v Moskvi in v Berlinu spomenico. Ameriška spomenica se pričinja s sledečimi besedami: „Z ozirom na neuspešna pogajanja med zastopniki zapadnih velesil in sovjetsko vlado glede berlinske krize je primerno, da storimo pregled dogodkov, ki so privedli do poloma.“

Britanska spomenica, ki se ravno tako podrobno bavi s potekom pogajanj, bo tudi v kratkem objavljena.

Londonski tisk poudarja v svojih uvodnih člankih cinčno zadržanje Sovjetov, ki so pogajanja zavlačevali z namenom, da povečajo težkoče v Berlinu.

V krogih Združenih narodov so mnenja, da bodo Sovjeti zapustili skupščino Združenih narodov, če bo prišlo vprašanje Berlina pred Varnostni svet. Pri tem spominjajo na odhod sovjetskega odposlanca, Gromyke, leta 1946 iz Varnostnega sveta, ko so obravnavali perzijsko vprašanje.

S sklepom, predložiti celotno vprašanje Združenim narodom, so napravile zapadne velesile piko za nezadovoljivim odgovorom sovjetske vlade, katere zahteva sedaj izključno sovjetsko nadzorstvo nad zračnim prometom med Berlinom in zapadom. V Londonu so mnenja, da predstavlja ravno vprašanje zračnega prometa z Berlinom eno najglavnejših točk pri sovjetskem zadržanju. Sovjetska želja po nadzorstvu

zračnega prometa kaže jasno, da se je sovjetska vlada v tem vprašanju uračunala in da je uničil njene upe nepričakovani uspeh zapadnozavezniškega letalstva. Če bi hoteli Sovjeti uspešno izvajati blokado Berlina, bi bil predpogoj ukinitve »zračne-

ga mostu«, ki dela to blokado sedaj neučinkovito. Do tega spoznanja pa so mogli priti Sovjeti šele po dolgotrajnih pogajanjih, ki so jih z vsemi sredstvi zavlačevali. Zavezniške note jasno razlagajo izmaličeni potek pogajanj, kakor ga je prikazala sovjetska vlada v svoji noti.

Vkljub temu da je Sovjetska zveza z blokado izzvala pravice zapadnih velesil v Berlinu, so bile te še pripravljene voditi pogajanja za rešitev tega vprašanja. Po težkih in dolgotrajnih pogajanjih v Moskvi je bilo z generalisimom Stalinom mogoče v obrisih izdelati pogodbo, ki je dajala upanje na uspeh. Podrobnosti te pogodbe naj bi postavili v Berlinu. Ko pa so pričeli v Berlinu razpravljati o teh vojaški guvernerji, so se pogajanja razbila zaradi zadržanja sovjetskega guvernerja, maršala Sokolovskega, ki je, kakor se je potem pokazalo, delal po navodilih svoje vlade, ko se je zoperstavil navodilom štirih velesil iz Moskve.

Bevin svari Sovjetsko zvezo

Britanski zunanji minister Ernest Bevin je izjavil v ponedeljek pred glavnim zborovanjem Združenih narodov, da bi morala Organizacija Združenih narodov biti reorganizirana na „regionalni podlagi“, če bi se pokazalo za nemogoče, obdržati organizacijo na „svet obsegajoči podlagi“.

K palestinskem vprašanju je izjavil: »Odločili smo se, da bomo podpirali Bernadottov načrt v celoti.«

Ko je prešel k vprašanju atomske energije, je Bevin ugotovil: »Ako bi nad nami izbruhnila katastrofa atomske vojne, tedaj lahko rečem samo to, da bo za to odgovorna ona sila, ki je odklonila sodelovanje pri nadzorstvu in razvoju te velikanske nove sile, ki bi lahko služila človeštvu.«

Postali smo nezaupljivi.

»V luči tega, kar sem dejal o sovjetskem zadržanju napram Varnostnemu svetu, o razorožitvi, atomski energiji in pravici veta, se poraja vprašanje, v kakšni luči moramo presojati zadnje predloge Višinskega.

Sovjetski predlog o razorožitvi za eno tretjino ima popolen videz, kakor bi streljal na tem, da bi bil ostal svet raz-

orožen, medtem ko bi Sovjetska zveza še nadalje očuvala tajnost svoje vojaške sile.

Višinski trdi, da je naša pogodba s Francijo in Benelux državami naperjena neposredno proti Sovjetski zvezi. Dati pa morem zagotovilo, da služi le v to, da se ustvari zveza držav, ki bi mogla sama obstajati in ki bi združila svoje narode proti vsakemu napadu, najsibo od katere koli strani.

Kar se tiče položaja v Nemčiji, smo bili najbolj razočarani, ko Sovjetska zveza ni hotela upoštevati Byrnesove pogodbe. Ta pogodba bi nam bila jamčila, da se nam ne bi bilo treba nikdar več bati napada s strani Nemčije. Višinski pa je to odklonil. Vsako dejanje Sovjetske zveze prikazuje izjave te dežele kot laži. V tem leži največja težava.«

Nota zapada Sovjetski zvezi

Skupna zaključna nota treh zapadnih sil Sovjetski zvezi, ki so jo — po končnem izjavljanju pogajanj s Sovjetsko zvezo o berlinskem vprašanju — sestavili pri dveh konferencah v Parizu zunanji ministri: Bevin, Marshall in Schuman, je bila v ponedeljek ob sedmi uri objavljena istočasno v Parizu, Londonu in Washingtonu. Nota obsega dvanajst strani in vsebuje naslednjih štirinajst točk:

1. — Blokadni ukrepi, ki jih je podvzela sovjetska vlada v Berlinu, ogrožajo obstoj zasedbenih vojaških čet treh sil v Berlinu in izpostavljajo civilno prebivalstvo nevarnostim lakote in gospodarskega propada.

2. — Te tri vlade ne morejo priznati nobene ureditve, ki bi pomenila izgubo njihovih pravic v Berlinu, vseeno pa so pripravljene pobrigati se za praktično ureditev, ki bi jo bilo možno spraviti v sklad z njihovimi pravicami in obveznostmi.

3. — V Moskvi so se sporazumeli, da bodo prekinili blokado ter uvedli sovjetsko marko v Berlinu pod nadzorstvom štirih velesil.

4. — Stalin je izjavil, da bodo vse pred 18. junijem odredjene omejitve odpravljene in da je finančna komisija štirih sil dobila pravico, da nadzoruje nemško Izplačilno banko sovjetske cone glede vseh njenih poslov, ki jih vrši v Berlinu.

5. — Na podlagi tega sporazuma so presojali štirje vrhovni poveljniki v Berlinu odgovarjajoče smernice.

6. — Sovjetski vrhovni poveljnik se ni držal teh smernic. Zahteval je omejitev zračnega prometa ter odklonil, da bi dovolil finančni komisiji nadzorstvo nad Izplačilno banko. Končno je zahteval, naj bo zunanja trgovina Berlina podvržena sovjetskemu nadzorstvu.

7. — Ko so še bili razgovori v Moskvi še v teku, so sovjetske oblasti že dopuščale v Berlinu zborovanja, ki so imela za cilj nasilno ukinitve mestne uprave.

8. — Dne 14. septembra so opozorile tri zapadne sile sovjetsko vlado na dejstvo, da sovjetski vrhovni poveljnik v Berlinu ne upošteva sporazumov, ki so bili doseženi v Moskvi.

9. — Dne 18. septembra je sovjetska vlada odobrila in podprla v neki, zapadnim silam naslovljeni noti zadržanje njenega vrhovnega poveljnika v Berlinu z ozirom na zračni promet, trgovino in pooblastila finančne komisije.

10. — Dne 22. septembra so vprašale tri zapadne vlade sovjetsko vlado, če je pripravljena odpraviti blokado. Poudarile so, da bi bilo zaman, nadaljevati z razgovori, ako sovjetska vlada ne upošteva poprej sklenjenega sporazuma in namerava izpodkopati in uničiti pravice treh vlad v Berlinu.

11. — Odgovor Sovjetske vlade z dne 25. septembra je nezadovoljiv. Pogojno priznanje Sovjetske zveze, po katerem bi uvozna dovoljenja za Berlin postavili pod kontrolo štirih sil, je slepilo.

Sovjetska vlada zahteva nadzorstvo nad zračnim prevozom blaga in potnikov.

Sovjetska zveza hoče s tem nadeti promet in zvezi med Berlinom in Zapadom zapreke, po katerih bi bilo prehranjevanje Berlina nje podvrženo in katere bi ji dale možnost, da bi vsak čas v bodočnosti, kadar bi se ji zahotelo, zopet lahko uvedla blokado.

12. — Zadržanje sovjetskega vrhovnega poveljnika v Berlinu pri pogajanjih in vzpodbujanja k poizkusu, zrušiti berlinsko mestno upravo, dokazujejo, da sovjetska vlada zavrača izvajanje sklenjenega sporazuma in hoče ovreči pravice zapadnih sil.

13. — Berlinsko vprašanje ni tehničnega značaja, temveč kaže, da sovjetska vlada stremi za tem, da bi s protizakonitimi in nasilnimi ukrepi dosegla politične cilje, to se pravi, da bi si zjamčila popolno nadoblast nad gospodarskim, političnim in socialnim življenjem v Berlinu in vključila to mesto v svojo cono.

14. — V tej točki je izjavljeno, da nosi sovjetska vlada popolno odgovornost za nastali položaj. V tem položaju so zapadne sile upravičene, da se na podlagi člena 33 UNO listine obrnejo na Združene narode, kajti »mir in mednarodna varnost sta ogrožena«. Iz tega razloga smatrajo vlade Francije, Združenih držav in Velike Britanije za svojo dolžnost, da o postopanju sovjetske vlade obveste Varnostni svet Združenih narodov. Pri tem pa si pridržujejo pravico, podvzeti vse ukrepe, ki bi se jim zdeli potrebni, da pod danimi okoliščinami obdrže svoj položaj v Berlinu.

Arabci proti Bernadottovemu predlogu

Arabska delegacija pri zasedanju Združenih narodov v Parizu je izjavila, da bo nasprotovala načrtu pokojnega grofa Bernadotta po navodilih svoje zakonite vlade in po nasvetih političnega odbora Arabske lige.

To je v ponedeljek izjavil Sayid Nadjib Al Rawi, vodja iraške delegacije, ki je dejal: »Smernica, dana arabski delegaciji je, da se zavrne načrt in odkloni vsak predlog, ki bi ne predvideval neodvisne, svobodne arabske države v Palestini.

»Borimo se in se bomo vedno borili za ustanovitev svobodne palestinske države, kjer predstavljajo Arabci večino in Judje manjšino, a bodoča arabska država Palestina izreka dobrodošlico Judom kot upoštevani manjšini z istimi pravicami kot je ima večina,« je pristavil,

USA se odpove predsedstvu v Varnostnem svetu

Kakor so poročali, so se Združene države odpovedale, dokler berlinsko vprašanje ni rešeno, predsedstvu v Varnostnem svetu.

V petek se prične novo mesečno zasedanje Varnostnega sveta. Ta mesec bi moral prevzeti predsedstvo ameriški odposlanec. V mesecu septembru je predsedoval britanski odposlanec Cadogan. Če se bodo Združene države zaenkrat odpovedale predsedstvu, bo to prevzela Argentina, ki je potem na vrsti.

Seje obrambnih ministrov Beneluxa

Pretekli teden so imeli obrambni ministri petih zapadnoevropskih držav, ki pripadajo Zapadnoevropski zvezi: Velike Britanije, Francije, Holandske, Belgije in Luxemburga v Parizu seje. Obrambne ministre so spremljali svetovalci za mornariške, letalske in kopenske zadeve. Ministri so ponovno razpravljali o obrambnih potrebah držav Zapadnoevropske zveze, da bi lažje vzporedili svoje načrte ob ameriški pomoči z večjim načrtom atlantske obrambe. Te seje so bile redne seje v skladu z določili pogodbe o Zapadnoevropski zvezi. Pariški opozovalci pa ji spričo sedanjega mednarodnega položaja pripisujejo posebno važnost.

Indija proti komunistom

V vseh provincah Pakistana se je pričela na povelje osrednje vlade protikomunistična kampanja. Policija je aretirala okrog 12 vodilnih komunističnih voditeljev. Voditelje ostalih podtalnih organizacij še zasledujejo. — Komunisti so obtoženi sabotaže, škujanja prebivalstva proti vladi in razširjanja lažljivih vesti o vladnih uradnikih in ministrih.

Po zemeljski obli

TRST

Po poročilih, ki so prišla v Washington, napreduje industrijska obnova v Trstu ter se gospodarska ustaljenost stalno boljše zaradi obnovitvenega programa pod pokroviteljstvom uprave za gospodarsko sodelovanje (Uprava ECA) in Zavezniške vojaške uprave.

Ko bo program enkrat v polnem izvajanju, bodo takojšnji zaposlitveni izgledi, večja proizvodnja ter tok valut in dobrin med Trstom ter ostalimi državami boljši kakor pa kdaj koli po končani vojni. Vse to pa je v čistem nasprotju s položajem pred enim letom, ko so bili posli na robu prepada, ko so se končale pošiljke ameriške pomoči tujini in ko največje ladjedelnice v področju niso imele več novih naročil.

Takrat so predstavniki Zavezniške vojaške uprave izdelali program treh točk, ki naj poživijo industrijo. Program določa: 1. obnovo in modernizacijo naprav ladjedelnic; 2. pomoč pri pričetem financiranju šestih potniških in potniškotovornih ladij na osnovi skupnega programa z italijansko vlado; 3. razvoj industrijskega pristanišča in obnovo naprav tržaškega pristanišča.

Ta program je zdaj v teku. Proučujejo pa še druge načrte, ki naj vzbudijo obnovo.

Glavna skupščina Osvobodilne fronte v Trstu je pozvala v ponedeljek Slovence in druge jugoslovanske narode, naj napnejo vse sile, da dajo Jugoslaviji nove politične voditelje, ki bodo zvesti mednarodnemu demokratskemu gibanju. Osvobodilna fronta v Trstu je največja jugoslovanska komunistična organizacija in največja Titu sovražna skupina v inozemstvu. Njena glavna skupščina ima 263 članov.

JAPONSKA

Vrhovni zavezniški poveljnik na Japonskem, general McArthur je v svoji izjavi v Tokiju zavrnil odločno obtožbo, ki jih je izrekel proti njemu sovjetski veleposlanik Panjuškin, češ da je njegova politika glede stavkovne pravice japonskih vladnih namestencev kršila mednarodne sporazume.

McArthur je poudaril, da leži največja nevarnost za japonsko delavstvo, da se v njem zasidrajo ter da ga na koncu uničijo komunisti, ki ga žele izkoristiti, da bi s tem setali nered, anarhijo in revolucijo.

K temu pravi, da ni od dneva predaje noben sloj japonske družbe imel od liberalnih ustanov večjih koristi kot pa japonsko delavstvo. To delavstvo uživa večje pravice in večjo zaščito kot pa delavstvo mnogih demokratskih držav. Če bi komunistom uspelo sedrati se med delavstvom, bi bili japonski delavci prvi, ki bi utrpeli njegovo popolnoma totalitarnostno nadzorstvo ter bi sindikalizem moral izginiti, na njegovo mesto pa bi prišla oligarhija samozvanih gospodarjev. Svoboda delavca bi izginila ter bi delo postalo le čisto navadno blago. Tega pa potsdamski sporazum ne predvideva ter tudi vrhovni poveljnik ne bo dopustil, da bi se takšen položaj razvil v zasedeni Japonski.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Ameriško delovno ministrstvo je sporočilo, da je v seznamih novega direktorija za sindikate vpisanih skupaj 197 narodnih in mednarodnih zvez ter 89 zveznih in teritorialnih sindikalnih organizacij, ki imajo skupaj približno 15.600.000 članov.

Republikanski predsedniški kandidat, Thomas E. Dewey, je na svojem volilnem potovanju v Arizoni izjavil, da bo zasebna industrija uporabila na razne načine atomsko energijo takoj, ko bo mogoče storiti to brez nevarnosti, da se s tem okoristi kak pohlepen napadalec. Navedel je tudi več možnosti civilne uporabe atomske energije ter napovedal »dobo človeškega napredka, kot je svet še ni videl.«

Poštno ministrstvo ZD je povzelo vse ukrepe za razširitev svoje mednarodne službe za pošiljanje poštnih paketov z letali v Sovjetsko zvezo. To službo bodo uvedli 1. oktobra. Pakete bodo odpremljali z letali do Prage, od tam pa jih bodo sovjetska letala odpremljala dalje.

ITALIJA

V Bariju je pristal v torek albanski motorni čoln z 42 možmi posadke in devetimi potniki. Posadka in potniki so izjavili, da so zbežali pred protidemokratskim režimom v Albaniji. Vsi so zaprosili italijansko vlado za zatočišče.

Skoraj vsi delavci mestne uprave v Rimu, ki jih je preko 14.000, so koncem prejšnjega tedna zapustili svoje delo, ker je mestni župan Salvatore Rebecchini zavrnil njihovo zahtevo po takojšnjem povišanju plače. (Reuter)

ČEŠKOSLOVAKA

Kakor je izjavil dr. Vladimir Krajina, bivši član češkoslovaškega parlamenta in generalni tajnik češke nacionalno-socialistične stranke, ki je pred kratkim zbežal v Veliko Britanijo, bo pričela sedaj delovati socialna in politična organizacija češkoslovaških beguncev.

Dejal je, da bo organizacija imela svoja središča po vseh pokrajinah, kamor so se zatekli češkoslovaški begunci, ki jih je 20.000 po številu, odkar so v februarju komunisti prevzeli vlado. Organizacija bo nosila ime: »Svet svobodne Češkoslovaške«.

Dr. Krajina upa, da bodo prijatelji Češkoslovaške po vsem svetu prispevali tej organizaciji denarno podporo. Nadaljeval je: »Mnogo ljudi trpi zopet pod nasiljem, kakor so trpeli med vojno in mnogo jih je bilo pozaprtih, ker so dobri rodoljubi.«

Med prošlo vojno je bil dr. Krajina, po poklicu profesor botanike v Pragi, vodja uporniške poročevalske službe, dokler ga ni leta 1943 Gestapo zaprla.

Po vojni so si komunisti mnogo prizadevali, da bi ga očrnili in končno je bil obsodjen na 25 let ječe, ker so ga obtožili, da je vršil protidržavna dejanja ter vohunil za zapadne sile. (Reuter).

ARGENTINA

Policija je prejšnji petek v Buenos Airesu izvedla celo vesto aretacij v zvezi z zaroto, ki si je nadela za cilj, da bo zahrbtno umorila predsednika Argentine, Perona in njegovo soprogo.

General Bertollo, vodja policije, je izjavil, da so preiskave izsledile, da je zaroto zasnoval John Griffiths, bivši kulturni ataše pri ameriškem poslaštvu v Buenos Airesu, ki je bil z drugimi štirimi kolegi letos v aprilu izključen, potem ko so ga priprili, ker je bil obtožen, da je sodeloval pri neki bančni stavki in da je »napravil prestopke proti varnosti republike«.

General Bertollo je omenil, da bo argentinska vlada najbrže zahtevala izročitev Griffithsa od države Urugvaj, kjer sedaj živi v mestu Montevideo. Dalje je general omenil, da je v tej državi najbrže še več drugih oseb, ki so sodelovale pri tej zaroti.

Aretiranja v glavnem mestu Argentine so zajela bivšega poslanca in delavskega vodjo Reyesa, ki je deloval proti Peronu. Zaprli so tudi njegovega brata, dva pomorska kaplana, nekega bivšega pilota zračne službe in razne druge civiliste, med njimi tudi neko žensko.

Kakor javljajo, je argentinska policija vedela za to zaroto že dva meseca. General Bertollo je izjavil, da je bilo odločilno to, da so se razni detektivski kot častniki armade in zračne sile pomešali med zarotnike, ter na ta način izsledili zaroto.

Zarotniki so baje razširjali razne letake v katerih so napadali predsednika in njegovo soprogo ter organizirali cestne demonstracije proti predvidenim spremembam v ustavi.

Argentinska sindikalna federacija je koncem prejšnjega tedna izzvala generalno stavko. Na tisoče ljudi je prenehalo z delom, ko je prišla vest o zaroti. Pojačani policijski oddelki so drveli v sredino mesta Buenos Airesa, kjer so se bili zbrali razni delavci. Kakor javljajo, je predsednik Peron še isti večer govoril z balkona vladne palače. (Reuter)

JUGOSLAVIJA

Jugoslovanska narodna skupščina je sprejela pri svoji otvoritveni seji v ponedeljek sklep svojega predsedstva, na podlagi katerega bodo uvedli proti bivšemu industrijskemu ministru Hebrangu in bivšemu finančnemu ministru Žujeviču sodni postopek. Kakor znano, so ta dva ministra letos 5. maja odstavili in nato zaradi sebožaje in protidržavnega delovanja zaprili.

Maršal Tito, ki se navadno udeležuje otvoritvenih sej parlamenta, tokrat ni bil navzoč.

Britanski laburistični odposlanec Ziliacus je izjavil po tri ure trajajočem razgovoru z maršalom Titom v Beogradu, da spor Jugoslavije s Kominformom ni zmanjšal pripadnosti Jugoslavije k vzhodnem bloku. Spor smatra kot »težak in globok«, toda Jugoslavija še vedno upa, da bo mogoče priti s Sovjetsko zvezo do sporazuma. Po njegovem mnenju bi bil tak sporazum mogoč, če bi se Sovjetska zveza zavedala, da želi Jugoslavija, vključno temu, da noče pustiti, ostati v vzhodnem bloku. Laburistični odposlanec je mnenja, da si hoče Jugoslavija sama pomagati, neglede na gospodarske sankcije, bi jih Kominform lahko pričel izvajati proti njej.

Na dan 3. oktobra ob 3. zjutraj bo zopet uveden sončni čas. — Takrat ali že v soboto zvečer bomo svoje ure premaknili za eno uro nazaj.

Britanska počastitev Rusov, ki so pomrli v Avstriji

V štirih mestih britanske cone v Avstriji so britanski predstavniki v nedeljo položili vence pred spomenike, ki so bili postavljeni onim tisočim ruskih vojni ujetnikov in drugih ljudi ruskega porekla, ki so pomrli v Avstriji med leti 1941 in 1945.

Skromne spominske svečanosti so bile v Celovcu, Beljaku, Spittalu in Volšperku.

V Celovcu je garnizijski poveljnik Lt. Col. W. B. Mabbott ob vznose spomenika položil cvetoč venec, okrašen z trakovi v barvah britanske državne zastave. Z njim je bil glavni častnik civilne uprave, polkovnik M. O. B. Kealy. Položeni so bili tudi drugi vencji, med njimi eden od jugoslovanske misije za repatriacijo.

V ostalih treh mestih so lokalni vojaški poveljniki nastopili kot britanski predstavniki.

Na rusko željo ni bilo nobenega verskega obreda in tudi duhovščina ni bila navzoča. Ob pričetku spominske svečanosti je na vseh mestih govoril najprej starosta ruskih častnikov z pripravljenega manuskripta, za njim je prevedel v nemščino neki drugi ruski častnik, nato je sledila kratka počastitev s strani jugoslovanskih predstavnikov. Ob koncu je v imenu avstrijske vlade govoril deželni glavar Wedenig. (ACA)

Drobne novice

Bivši poljski ministrski predsednik in predsednik mednarodne kmetijske zveze dr. Stanislaw Mikolajczyk in glavni tajnik bolgarske narodne kmetijske zveze dr. G. N. Dimitrov sta odpotovala iz Washingtona v Pariz, kjer bosta predložila Združenim narodom spomenico, ki obsoja akcije »mednarodnega komunističnega zarotniškega delovanja«.

Glavni tajnik UNO Trygve Lie je napisal članek za mesečnik »L'Illustration Française«, v katerem želi, da bi na sedanjih zasledanjih Glavne skupščine UNO prebredli mrtvo točko v mednarodni politiki. Lie piše, da ne verjame, da bi narodi sveta dopustili novo vojno in tudi ne verjame, da bi njihovi voditelji to od njih zahtevali. Po njegovem mnenju ni na svetu nobenega odgovornega državnika, ki bi mislil, da je mogoče z nasiljem rešiti probleme, ki tarejo danes države.

Ameriško zunanje ministrstvo je izročilo bolgarskemu zunanjemu ministrstvu spomenico, v kateri navaja, da je Bolgarija s svojim ponovnim neizpolnjevanjem mednarodnih obveznosti in s svojim krutim zatiranjem človeških pravic dokazala, da nima potrebnih predpogojev za članstvo Združenih narodov v smislu določil Listine.

General Izidor Modelski, vojaški ataše poljskega veleposlaništva v Washingtonu, je izjavil, da je prejel poziv za vrnitev v Varšavo in da se temu ne bo odzval. Za seboj in za svojo družino je zaprosil azil v Združenih državah. V pismu zunanjemu ministru Marshallu je izjavil, da nadzorujejo poljsko vojsko sovjetski generali in častniki ter jo sistematično izpreminjajo v slepo orodje sovjetskega generalnega štaba. Pravi, da mu je sedaj jasno, da stremijo Sovjeti po komunistični vladi nad vsem svetom.

Ameriški konzulati v Nemčiji in Avstriji so pričeli sprejemati prošnje oseb v ameriški, britanski in francoski coni, ki se želijo priseliti v Združene države na temelju ameriškega priselitelvenega zakona iz leta 1924, s katerim letošnji zakon o razseljenosti nima ničesar skupnega.

Iz Aten poročajo, da bosta Grčija in Italija v najbližji bodočnosti podpisali prijateljsko pogodbo. Iz Rima pa poročajo, da so se v zadnjih dneh decela zedinili o načelih te pogodbe. (Reuter)

Dr. Ralph K. Bunche (Združene države), šef tajništva Združenih narodov, ki je bilo dodeljeno Bernadottu, je bil imenovan za začasnega Bernadottovega naslednika. General Aage Lundstroem, šef posredovalčevega štaba, pa je dobil ukaz, naj izvede o umoru strogo preiskavo, ter da naj potem poroča v Pariz.

Angleško kraljevsko letalstvo (Royal Air Force) je sporočilo, da namerava povečati obseg svojega zračnega prevoza v Berlin v prihodnji zimi za eno tretjino.

Zrcalo današnjosti

Oni, ki mu je mar za mir in za bodočnost človeštva, si ne more kaj, da ne bi sedanje pariško zborovanje Združenih narodov primerjal z onim veličastnim začetkom v San Francisku. Takrat so pogledi vsega človeštva, do skrajnosti izmučenega vsled vojne, bili uprti v dogodek, od katerega si je človečanska vest obetala prejeti ono zadnje veliko, čemur bi mogli reči: sožitje in trajen mir.

Danes so isti odgovorni činitelji za mizo in če se nazaj ozremo po teh kratkih letih, moremo reči, da so tudi iste ideje in iste misli.

Ali smo bili takrat lahkoverni? — Morda!

Grozote vojne so nas mogoče napravile tako mehke in dobroverne. Žal se je nadaljnji razvoj pokazal kot očitno nasprotje onemu brezmejnemu hrepenenju človeštva po miru.

Govoriti danes o poteku in o žalostnih izpadih, ki smo jim priča na sedanji konferenci Združenih narodov, je prav tako napak kot zgrešeno, kajti ostalo je (če tega ne bi bilo, potem je res vse izgubljeno) kljub vsem hudim besedam, na dnu vsega vendarle na obeh straneh po našem menju prepričanje, da bi vsaka vojna danes pomenila propast vsega človeštva. Prvega strela gotovo nikdo ne bo hotel sprožiti.

Tudi zadnji govor Višinskega v Parizu, ki je sicer vseboval vse one značilne lastnosti govorov Molotova in v milejšem smislu tudi Stalina, je bil po besedah oster in odvraten, skoraj nespravljen; vendar so se izrazili glasovi iz zapadnih demokracij, da so vrata ostala odprta.

Berlinsko vprašanje pride seveda pred Varnostni svet. To je popolnoma logično in je javnost to tudi pričakovala. Po tem, ko po dolgih mesecih potrpljenja od strani zapadnih sil Sovjeti niso pokazali dovolj pripravljenosti, svojo blokado, proti kateri žal v Potsdamskih pogodbah ni pravnega sredstva, ukiniti ali vsaj omiliti, zapadnim silam, na katerih strani so pač vse moralne prednosti, ni preostalo drugega, kot primer Berlina predložiti odgovarjajoči mednarodni ustanovi. In ta je Varnostni svet. Seveda obstaja v Varnostnem svetu takojmenovani veto. To se pravi: Sovjetska zveza more večinske odločitve Varnostnega sveta odkloniti s svojim »ne«, kajti ta je prav tako žal zapodena v ustanovni listini Združenih narodov.

V tem leži dvojje: vojna ali mir. — Ali more res nepričakovan dogodek sprožiti vojno? — Mislim, da ne. Do danes se vsa borba med velesilami vendarle vrši v okviru nekakšnih vsaj navideznih kompromisov. Nikdo ne ve, kaj nam bo prinesla bližnja bodočnost.

Dejstvo je, da zadnji razdor glede berlinskega vprašanja med Sovjeti in zapadnimi zaveznički ni prinesel nobenih nepredvidenih zapletov v svetovni politiki. Sovjetsko obnašanje v diplomatskih odnosih je na vsak način nerazumljivo. Z eno roko dajejo in z drugo jemljejo. Stalno je dal, po časopisnih vesteh sodeč, zastopnikom zapadnih sil glede berlinske blokade neka zagotovila. Maršal Sokolovski o njih ni hotel vedeti ničesar. Nasprotno: ukrepi, ki jih je sprožil v Berlinu, so povzročili samo še večji razdor med obema taboroma. Stalno nezaupanje Sovjetov do svojih bivših vojni zaveznikov je najznačilnejši moment današnjega časa. Nampak bi pa bilo vsako sovjetsko kretnjo smatrati kot pripravljenost na boj. Nobena velesila se bolj ne boji vojne kot Sovjetska zveza. Njen Vzhodni blok je najzgovornejši dokaz za to. Zapadni zaveznički pa kljub vsem naporom in resnični volji po uvrščenem demokratičnem družabnem redu v Zapadni Evropi niso uspeli v tem tako kratko odmerjenem času stvoriti močno enotnost zapadnoevropskih držav, ker so te (Italija, Francija) v veliki meri okužene po komunizmu.

Nedvomno je vsaj do danes največjo nevarnost za mir predstavljala dejavnost Kominforma. S smrtjo Ždanova je nastala velika vrzel v idejnem vodstvu te mednarodne organizacije, ki ima za cilj proletariziranje vsega sveta. Revolucionarna komunistična miselnost je z njegovo smrtjo doživela na vsak način velik udarec. Seveda je vprašanje časa in razvoja, ali bo ali ne bo Kominform zadobil spet svojo udarno moč.

Prilike danes nikjer niso take, da bi kdo mogel z gotovostjo računati na kako vojaško zmago. In v tem je največji adut miru. Politične sile, ki jih imenujejo »tretji tabor« in med katerimi je nedvomno tudi angleška laburistična stranka, bodo gotovo dovolj močne, potegniti energično črto proti komunizmu, prav tako pa ne bodo zamudile doma izvesti vse, kar je treba da se pritegnejo v aktivno sodelovanje proti komunizmu tudi širše množice, računajoč predvsem delavstvo. —is.

Združene države Evrope

VČERAJ UTOPIJA — DANES POTREBA

Težki incidenti v Berlinu in Parizu so znova postavili v ospredje dilemo o novi zavezovalni metodi neke totalitarne sile, ki je že podjarmila pol Evrope in o čemur se razpravlja v zahodnem svetu.

Zadnja francoska vladna kriza ni v bistvu nič drugega kot simbol in posledica pogubonosnih ločitev na meddržavnem kot tudi na notranjem polju, ki so pahnila zahodno Evropo v uničevalne boje in ki so oropale zmagovalce in premagance vseh obrambnih sredstev pred novo nevarnostjo.

Zahodna Evropa tostran železne zavese obsega še kakih 300 milijonov prebivalcev z visoko kulturo in velikimi sposobnostmi; države zahodne Evrope so visoko industrializirane ter razpolagajo s pridobitnimi viri in produkcijo, ki je bila enaka in ki bi še bila lahko enaka produkciji in virom Združenih držav.

Sedanji položaj očitno za evropske narode ni le problem, temveč jim nudi tudi ugodno priliko, da dokažejo svojo inteligenco in svojo voljo za nadaljnji obstoj.

Sedanji položaj sliči položaju po padcu Rima, ko je bila Evropa enako izpostavljena vdorom barbarov od Vzhoda. Ti vdori so tudi vzrok sedanjih relativno zaostalih razmer v vzhodni Evropi, vendar je večjem delu evropskih narodov onih časov, bodisi samim bodisi združenim, uspelo premagati in odbiti napadalce na črti, ki približno odgovarja današnjemu železnemu zastoru. To ni več mogoče v primeru Sovjetske zveze: vendar obstaja sredstvo, s katerim se zahodna Evropa lahko reši, sredstvo, na katero že dolgo željno gledajo državniki evropskih držav in njihovi narodi — združitev evropskih narodov v Združenih državah Evrope.

Zaradi starih nesprotij in razlik v gospodarskem ustroju je že izgledalo, da so Združene evropske države postale utopija. Toda kar je bilo včeraj utopija, je postalo danes strašna nujnost. Evropska unija je dejansko potrebna ne le zaradi obrambe, temveč tudi zaradi samega nadaljnjega gospodarskega obstoja kontinenta, ki potrebuje produkcijo v veliki množini, za kar pa so potrebna mnogo bolj obširna gospodarska področja, kot jih predstavljajo danes posamezne evropske države. V resnici nudi produkcija v veliki množini po ameriškem vzoru, združena za skupno trgovanje na veliko v notranjosti in na zunaj za kontinent, ki mora uvažati velik del svojih živil, trenutno edino možno rešitev. Pomanjkanje take produkcije povzroča gospodarske težave, ki vodijo do političnih težav, za katere je Francija jasen primer.

Skratka, Evropa ne stoji pred zlomom kapitalističnega sistema, kot trdijo to komunisti, temveč pred razpadom svojega sistema narodnih držav; sedanji položaj spominja na pojav koncem srednjega veka, ko

so se morale mestne države umakniti večjim gospodarskim in obrambnim organizmom.

Da začenja Evropa sama uvidevati vse to, dokazuje obstoj številnih gibanj, zasebnih in uradnih, za evropsko federacijo. Ta gibanja so že dovedla do ustanovitve carinske unije Beneluksa in Zveze zahodne Evrope. Toda ta gibanja, čeprav jih podpirajo Združene države, še nimajo potrebne življenske sile za dosego primernih uspehov. Le čas bo lahko dokazal, če je Evropa še sposobna združiti se z lastnimi silami in z lastno energijo ali pa če bodo to rešitev vsilile sile, ki bi pa lahko samo uničile vse vrednote, katerih zakladnica je Evropa do zdaj bila. (New York Times)

„Delujoča demokracija“

Pobuda za pomoč tujini, ki jo ameriška središča izkazujejo na ta način, da sprejemajo v svoje varstvo evropske kraje, je dobila tak obseg, da že presega navaden podporni načrt. Na ta način namreč imajo Američani možnost spoznati ljudstva in življenje v drugih državah z dopisovanjem.

Preko 200 ameriških mest je adoptiralo mesta in vasi v Evropi in to število še stalno narašča. Zdaj je navezalo stike s tujino že toliko ljudi, da so morali ustanoviti poseben zavod »Delujoča demokracija«, ki služi kot središče za informacije in koordinacijo te dobroteljske, ki je prej poslovala bolj sama po sebi.

To, kar so pričeli kot nekak »Ljudski Marshallov načrt« — ko je ameriški Dunkirk adoptiral francoski Dunkerque — se je spremenilo v medsebojno prijateljstvo med evropskimi in ameriškimi mesti.

Predvsem so v prijateljskih stikih ljudje istega poklica ali ljudje z enakim zanimanjem. Šahovski klub iz mesta Albany je v zvezi s šahovskim društvom adoptiranega holandskega mesta Nimega. Časnikarji lista »The Dunkirk Evening Observer« so v zvezi z uredniki lista »Dunkerque« v Franciji. Župani iz države Minnesota razpravljajo o svojih zadevah z italijanskimi župani. In takih primerov bi lahko navedli brez števila.

Javnost se je pričela zanimati za ta način stikov šele, ko je 15. septembra 1946 ameriško mesto Dunkirk adoptiralo mesto z enakim imenom v Franciji. Sledilo je takoj mesto Albany, v katerem je mnogo vojakov, ki so služili v 82. diviziji padalcev, ki se je borila pri Nimegi. In temu zgledu so sledila še nešteta druga mesta.

Zavod »Delujoča demokracija« zatrjuje, da ima to delovanje veliko vrednost prav zato, ker nastaja samo po sebi. Zatu tudi zavod ne daje mestom nobenih navodil, kako naj uresničijo svoje pobude.

Politično-upravna razdelitev današnje Nemčije

Že v Jalti na Krimu so se zavezniki dogovorili, da bodo do podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo prevzeli upravo pod skupno nadzorstvo. Meje današnjih zasedbenih področij so bile določene kasneje po končanih vojaških operacijah v Potsdamu. Bivša nemška prestolnica Berlin je postala sedež zavezniškega nadzorstvenega sveta. Mesto samo so zasedle čete vseh štirih zavezniških sil ter ga prav tako kot Nemčijo razdelile v štiri upravna področja. Berlin pa leži globoko v ruski zasedbeni coni Nemčije. V zvezi z nesoglasji med zapadnimi silami in Sovjetsko zvezo je prišlo tudi glede Berlina do ostrega spora, kajti Sovjeti so vse prometne zveze med Berlinom in zapadno Nemčijo, ki teko po njihovem zasedbenem področju, presekali in uvedli takoiimenovano blokado. Od takrat Angleži in Amerikanci vzdržujejo promet z Berlinom po zraku.

BERLIN

To mesto obsega okrog 900 kvadratnih kilometrov in šteje danes okrog 3,2 milijona prebivalcev. Razdeljeno je v 20 mestnih okrajev, od katerih jih je 9 v sovjetskem sektorju, 7 v ameriškem, 3 v angleškem in 2 v francoskem sektorju.

Kot nemško upravno telo stoji mestu na čelu občinski svet, ki so ga izvolili 20. oktobra 1946. Večino je dobila socialno-demokratska stranka in vršilec dolžnosti predsednika občinskega sveta je še danes popularna Luise Schröder.

V naslednjem nekaj podatkov o zasedbenih področjih ostale Nemčije:

ANGLEŠKA CONA

Prebivalstva ima nekaj manj kot 23 milijonov in njena površina šteje nad 97 tisoč kvadratnih kilometrov. Te številne sever-

nozapadne pokrajine je angleška uprava razdelila v tri dežele:

1. Schleswig-Holstein z glavnim mestom Kielom. Pokrajinsko upravo, ki je v nemških rokah, vodi socialni demokrat.

2. Spodnja Saksonska z glavnim mestom Hannovrom. Na čelu deželne sveta je prav tako socialni demokrat.

3. Severno Porenje in Vestfalija, kjer je glavno mesto Düsseldorf. Tukaj je uprava v glavnem v rokah krščansko-demokratske stranke.

Izven teh treh dežel je treba omeniti še svobodno mesto Hamburg, ki ima isti statut kot pravkar omenjene dežele. Predsednik uprave je socialni demokrat.

Mesto Bremen pa predstavlja poseben sektor ameriške zasedbene cone, ker predstavlja glavno luko za oskrbovanje ameriških čet.

Volitve v deželne skupščine (Landtage) v angleški coni so se vršile v septembru 1946. in v aprilu 1947. Na čelu vseh dežel angleškega zasedbenega področja pa je takoiimenovani »conski svet«, ki je sestavljen na podlagi volivnih rezultatov.

SOVJETSKA CONA

Prebivalstva šteje nekaj nad 17 milijonov in površina šteje 121 tisoč in pol kvadratnih kilometrov. Upravno je razdeljena v pet dežel in sicer:

1. Meklenburška z glavnim mestom Schwerinom. 2. Brandenburška z glavnim mestom Potsdamom. 3. Saksonska z glavnim mestom Halle. 4. Srednja Saksonska z glavnim mestom Dresdenom. 5. Turingija z glavnim mestom Weimarjem.

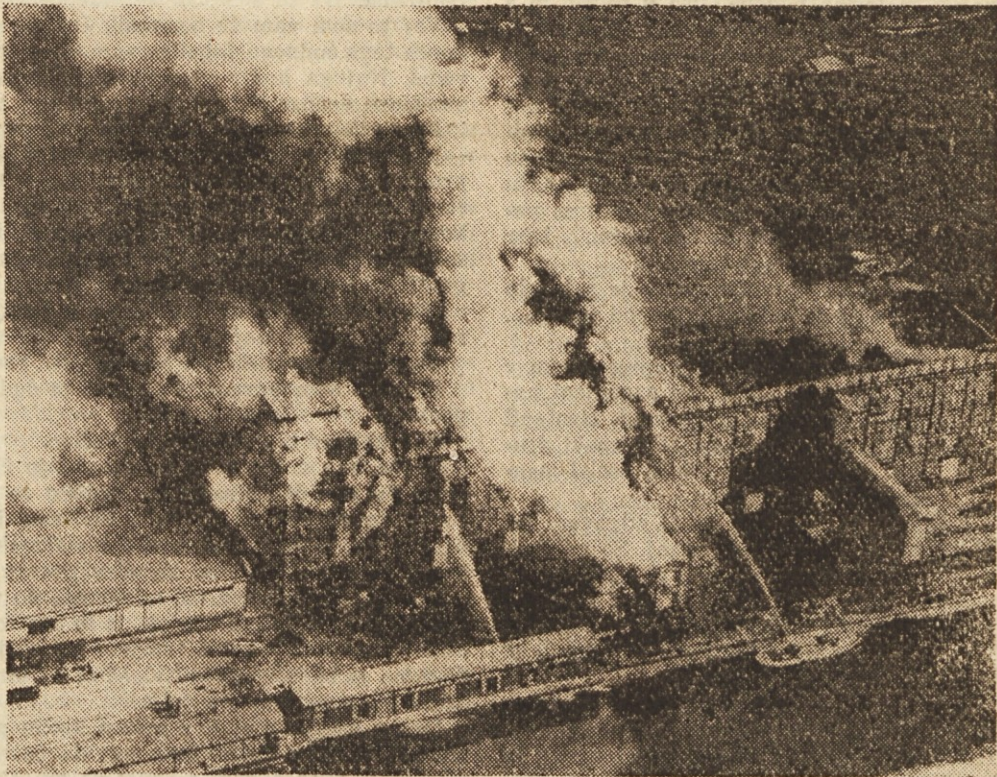
Volitve v deželne svete (Landtage) so se vršile oktobra 1946., na katerih je Socialistična enotna stranka Nemčije (nastala po

ZANIMIVOSTI V SLIKI

Angleška princesa Margareta (v sredini), pri svečanem kronanju kraljice Julijane v Amsterdamu

Lastnik neke trgovine z blagom v Londonu je dobil novo idejo za reklamo: v izložbi je izvedel modno revijo — zadovoljni mimoidoči pa so ves dan oblegali njegovo trgovino

Posnetek velikega požara v skladiščih v Amsterdamu, ki je uničil velike zaloge živil za zimo

prisilnem združenju socialnodemokratske in komunistične stranke) dobila večino in tako je danes vsa uprava v rokah te stranke, ki uživa prednost in podporo zasedbenih oblasti. Glavno mesto sovjetske cone pa je Berlin, ker je tam glavna sovjetska uprava.

AMERIŠKA CONA

Prebivalstva ima blizu 17 milijonov, površine pa nad 116.000 kvadratnih kilometrov. Razdeljena je upravno na tri dežele:

1. Hessenska z glavnim mestom Frankfurtom. Na čelu pokrajinske uprave je socialni demokrat, ker je pri volitvah 1946. leta dobila večino socialnodemokratska stranka.

2. Bavarska z glavnim mestom Monakom. Pokrajinski upravi načeljuje krščanski socialist. Na volitvah je dobila večino krščansko-socialna unija.

3. Württemberg-Badenska z glavnim mestom Stuttgartom. Tukaj je na volitvah zmaga demokratična narodna stranka.

V Bremenu, ki leži v angleškem področju, pa je pod ameriško upravo, je na čelu mestne uprave socialni demokrat.

Vrhovno domače upravno telo vseh teh dežel pa je Deželni svet, ki je bil prav tako kot v angleški coni sestavljen na podlagi volivnih izidov. Njegov delokrog pa je deloma prešel na upravni svet biconije, oziro-

ma na njegov na novo ustanovljeni »Gospodarski svet biconije«. »Biconija« je naziv za skupno angleško-ameriško zasedbeno področje.

Glavno mesto vseh dežel je Frankfurt, ameriško poveljstvo pa je v Heidelbergu.

FRANCOSKA CONA

Prebivalstva šteje nekaj manj kot 6 milijonov, ki prebivajo na površini 59 tisoč kvadratnih kilometrov. Upravna razdelitev obsega tri dežele:

1. Porenje-Pfalz z glavnim mestom Mainzem. 2. Južno Badensko z glavnim mestom Freiburgom. 3. Južno Württembergsko-Hohenzollern z glavnim mestom Tübingen.

Posarje z glavnim mestom Saarbrückem so Francozi novembra 1947 gospodarsko priključili Franciji. Carinska meja loči to pokrajino od ostalih dežel francoske zasedbene cone. Volitve v pokrajinske samouprave so izvedli šele maja 1947. Do takrat so upravo vodila takoiimenovana državna tajništva, ki so jih imenovali vojaške oblasti. Pokrajinskim vladam stoje danes na čelu prvaki krščansko-demokratske zveze, ki je zmaga na volitvah.

Sedež večine nemških upravnih organov je v Mainzu, medtem ko francoska zasedbena oblast stoji v Badenu. F. F.

Fr. Bazilij:

„Lo-tienski mučenec“

Dva odlomka iz „Beli cvet“, biografske povesti slovenskega misijonarja

(Nadaljevanje in konec)

Dolgo se je misijonar oziral na svojo ljubljenost postajo. Šele na odprtem riževem polju jo je izgubil izpred oči. Nosilnica se se enakomerno pozibavala po visokem nasispu. Voda na levi in desni je rahlo valovila. Od časa do časa je kdo prvih dveh nosilcev okrenil svoj resni obraz in vprašal šen-fuja, kako se počuti. Sicer pa so vsi molčali. Kot na pogrebu...

Le v Engelhardovi duši je bilo. Zdelo se mu je, da je šele danes nastopil svojo pravo misijonsko pot. V mučeniško smrt? Morda...

Gledal je zamišljeno predse in z rahlim smehljajem na ustnicah molčal. Pred očmi pa mu je vstajala slika za sliko...

Lo-tien!... Ko je bil še mlad klerik v Gorici in Ljubljani, je bral o njem. P. Baptist je pisal o poganski trdnjavi, ki se je zarotila pobiti slehernega kristjana, ki pride na njeno ozemlje. Zato je hankovski škof prepovedal misijonarjem siliti v hudičovo gnezdo, ker je že več kristjanov plačalo s smrtjo svoj pohod. P. Baptist se je z izrecnim dovoljenjem vseeno odpravil, a je moral sklep opustiti zaradi izbruha revolucije.

»Njegove načrte moram z božjo pomočjo izpeljati jaz! Dovolj, o Gospod, da se Ti ponudim! Saj gre za duše, za Lo-tien...« je Engelhard pred devetimi leti zapisal v svoj dnevnik. Še dobro se spominja strani in svoje dijaške pisave.

Zdaj je tu... Gospod je sprejel njegovo mladostno ponudbo. Po drugi prošnji mu je nadpastir dovolil nevarni pohod in zdaj je na poti...

Lotienska zemlja, boš pila mojo kri? O, napij se je, namoči se z njo in Gospod naj ti jo obrne v spreobrnenje. Srečni dan! Srečno bi ga pozdravil!

Lo-tien! Gospod prihaja... Trka in te prosi, da ne zakrkeš svojih src. Lo-tien, Lo-tien!...

Za trenutek je stopila pred misijonarjeve oči materina podoba. Vsa v solzah in s prošnjo na ustih, naj se vrne. Nasmehnil se ji je in ji zašepetal: »Kakor je božja volja, mati!«

Tudi domovina se je oglasila. Rahlo kot bi potegnil vetrič okrog zibajoče se nosilnice, so zavile otožne misli njegovo mehko srce. Pesem se je oglasila, ona preluba, ki so mu jo ljubljanski sobratje zapeli na poslovilnem večeru: »Nmau čez izaro... kjer ni več moj ljubi, dragi dom...«

»O domovina! Ljubljena...« je zajekalo v njem. Pa ga je potolažil Gospod žetve...

Misijonar je prispel s spremstvom v mraku do Lo-tiena. V zagrnjeni nosilnici ga nihče ni spoznal. Nastanil se je tajno pri edini krščanski družini ob mestnih vratih in poslal mandarinu svojo vizitko.

Ušen-fu je nestrpnost čakal odgovor. Sel bi moral biti že zdavnaj nazaj. So ga ujeli in ga prisilili, da je povedal za njegovo bivališče? Bodo besni pridrveli ponj in ga po mandarinovem ukazu na mestu pobili? Morda vrgli v ječo? — Pri Lotienčanih bi bilo to morda najmilejše...

Vendar je pri vsem notranjem pričakovanju ostal p. Engelhard popolnoma miren. Hodil je po sobi, ki so mu jo pripravili, in molil oficij. Med molitvijo je zdaj pa zdaj poljubil križ, ki mu je visel na prsih. Vsakokrat se je nehote spomnil na slovesnost, ko je z desetimi sobratji klečal pred svetim očetom in prejel iz njegovih rok misijonski križ. S kakršno pripravljenostjo ga je tisti-krat sprejel, s tako ga je nosil do danes. In zdaj naj bi trepetal, ko postaja težak in hrapav in bo morda vsak čas oškopljen s krvjo? Nikoli!...

Čez dolgo uro, ki se je vlekla v negotovosti in pričakovanju kot večnost, je v sobo plašno prihitel hišni gospodar.

»Šen-fu, mandarin prihaja. Četa vojakov je z njim...«

»Skrjaj se, oče, za božjo voljo! Še je čas!« je padel eden spremljevalcev, ki mu je upadel pogum, pred njim na kolena.

Ušen-fu se je nasmešnil in tesneje za-Grabljil svoj misijonski križ.

»Če se bojiš, lahko zbežiš. Jaz ostanem in počakam mandarina.«

»Potem ostanem tudi jaz,« se je ojunail katehist.

Po ulici so zaropotali bobni. Misijonar je pogledal skozi okno. Dve dolgi vrsti oboroženih vojakov je spremljalo mandarinovo nosilnico. Sel, ki je nesel patrovo vizitko v mestno hišo, jim je kazal pot.

Engelhard je za trenutek počakal, potem pa je odločno stopil iz hiše. Tu na stopnišču bo počakal obisk! Krog njega je prijetno dišalo kitajsko cvetje in blede svetloba

iz lampijonov, nanizanih med vitkimi stebrički, je skrivnostno obsevala njegov plemeniti obraz.

Mandarin je med šumenjem svile stopil iz nosilnice in obstal pred misijonarjem. Drug drugemu sta se globoko priklonila.

Predno se je Engelhard zavedal in se mogel začuditi, se je mandarinov že itak široki obraz raztegnil v vpljudni kitajski smehljaj, iz njegovih ust pa so zazvenele ljubeznive besede počesčenja.

»S svojim nepričakovanim obiskom si prinesel v Lo-tien sonce, o šen-fu! Mestni oče te pozdravlja v imenu Lotienčanov. Tvoja brada izdaja veliko modrost in tvoje ljubeznivo čelo dokazuje naklonjenost kitajskemu ljudstvu. Če sprejmeš naše nevredne prošnje, postani gost mestnih očetov, dokler te je volja gledati lotienske hiše!«

Ušen-fu je ostrmel. Kaj je mogoče? Se mu sanja ali je resnica? Namesto kletev pozdravi, namesto ječe častno bivanje na rotovžu, namesto mučeniške smrti — gostoljubnost trdovratnega mesta...

Popolnoma je bil zmeden. Šele zadnji trenutek se je spomnil, da čaka mandarin na odgovor. Zbral se je in se priklonil:

»Počasen sem, da mi je prišel naproti sin sreče in oče lotienskega mesta. Naj son-

Arkadij

Averčenko:

Pravil sem vam že o nekem veselem mladeniču, ki je prišel na Litejnin prospekt, se postavil na tramvajske tračnice, razširil roke in odločno izjavil, da ne bo pustil nobenega tramvaja dalje.

Povedal sem vam tudi, kako ga je sprevednik prosil, naj vendar za božjo voljo pusti tramvaj naprej, kako je občinstvo po dolgih prošnjah in nagovarjanju poklicalo policaja in kako se je trudil policaj, da bi v mladem veseljaku zbudil čut vesti in patriotizma.

Vse to sem vam že naznanil, samo še konca tega čudnega dogodka vam nisem povedal. Naj ga hudir vzame, nekakšen konec mora vendar biti.

Pa ga izvedite.

Mladenič se je postavil na tramvajsko progo, razširil roke, se razkoračil — ter stal in stal... Okrog njega so stali ljudje, konduktar, redarji in ga prosili in rotili s solznimi očmi: »Tovariš, umakni se s proge! To ni lepo in se ne spodobi!«

On pa stoji, kot bi bil vkopan v zemljo, razširja roke in stoji...

Čitatelj bo pomislil, ali bo sploh šel proč. Pa vam bom povedal še konec te čudne povesti.

Mladenič se ni premaknil s tračnic.

To je bila dolgočasna povest, ki je človeka že kar dolgočasila... Mračilo se je že... Potniki so se razšli... Po vsem Litejnu se je nenizala vrsta tramvajskih voz. Sprevedniki so se zbrali v posvet in ugibali, kako bi pripravili mladeniča do tega, da bi se umaknil. On pa je še zmerom stal, razprostrl roke in trmasto ponavljal, čeravno je bil utrujen: »Nalašč se ne umaknem in ne pustim voz dalje!«

Okrog njega so stali v ozkem krogu policaji, katere je poslal komisar, da čuvajo mladeniča pred napadi razburjene množice.

Pod noč začuti utrujenost v nogah in se vsede na tračnice. »Lačen sem,« je dejal, »dajte...«

Redarji so stopili v krog in se posvetovali: Ali bi bilo pametno nahraniti mladeniča, ali ne bi bilo bolje, da ga z gladom prisilijo, da se umakne s tračnic.

Sklenili so: Ker je vsak postopek, da bi koga v kakršnokoli svrhu prisilili z gladom — nasilje, a nasilja v svobodni zemlji ne sme biti, predlagamo: 1. da se mladenič nahrani, 2. da se mu še enkrat raziasni nepravilnost njegovega obnašanja, 3. da se napiše spomenica uredništvu proletarskih listov, kjer naj se protestira proti mladeničevi taktiki.

Bilo je ob osmih zjutraj. Žarko sonce je obsevalo Litejnin prospekt, a mladenič je še vedno sedel na tračnicah.

Novi potniki, ki niso mogli priti o pravem času na finlansko postajo, so sklicali shod, na katerem so sklenili, da o tem obvestijo izvršilni odbor »Sovjeta rabočih i krestjanskih deputatov« in Provizorno vlado.

Mladeniča je obkrožila gosta množica ljudstva, od katerih je sedaj ta sedaj oni skušal vplivati na mladeničev um in razum:

»Pomislite!« mu je ves v skrbeh govoril neki starček, »če bi vi hiteli s tramvajem na kako važno delo in če bi se jz tako postavil na tračnice in vas ne bi spustil dalje! Ali bi bilo to lepo?«

ce tvojega obraza nikoli ne zaide kitajske-mu ljudstvu! Tebi in mestnim starešinam želim obilo otrok in mnogo let, a slavnim prednikom večni spomin. Srečen sem, da smem uživati vašo gostoljubnost.«

Znova sta izmenjala poklone, nato pa je povabil mandarin šen-fuja v nosilnico, ki se je med vrstama vojakov zazibala po ozkih ulicah proti magistratu. Poveljnik čete je pred sprevedom s palico razganjal radovedne meščane na levo in desno.

Pred razsvetljenim pročeljem so sprejeli misijonarja mestni očetje ter povabili »gosta z zahoda« na slavnostno večerjo...

Pozno je prišel Ušen-fu v sobano mestne hiše, ki so mu jo odkazali za spalnico. Komaj je strežaj odšel, že je padel na kolena in se zjokal.

»Velik si, o Bog, in čudovita je tvoja milost! Odpusti mi, da še nisem vreden mučeniške krone! O Bog, o Bog!...« In potem je dolgo poljubljal svoj misijonski križ.

Nato je sedel k mizici in se sklanjal nad pisemski papir.

»Veselite se z menoj! Trdnjava Lo-tien je padla!...« je pisal svojemu nadpastirju.

Pred vrati pa je trdo odmeval korak častne straže...

Drugi je zopet skušal omajati trdoglavega mladeniča z bolj ljubeznivimi, erotičnimi slikami:

»Neko lepo dekle vas išče! Oči, usta... uh, kar raztopil bi se!... Za vogaom vas čaka in prosi, da pridete! Samo pomislite!«

»Če ji je kaj zame, naj sama pride k meni!« odločno odgovori mladenič.

Opoldne se je raznesla senzacionalna vest: Provizorna vlada je obsodila mladeničevo ravnanje in eksekutivni odbor »Sovjeta rabočih in krestjanskih deputatov« se je pridružil Provizorni vladi.

»Aha, dragec!« so se mu zlohotno rogali iz gruč. »Odklenkalo ti je, le počakaj!«

»Tovariš!« se obrne k mladeniču policaj, provizorna vlada in eksekutivni odbor sovjetov vas je obsodil! Kaj vam to še ni dosti? Umaknite se s tračnic!«

»Ne d-d-dovoljujem!...« je utrujeno, vendar odločno odgovoril mladenič. »Toda ne bo več vozil tramvaj!«

Že v drugič se je mračilo. Videti je bilo, da so se ljudje že tako razjarili, da so hoteli sami rešiti stvar z mladeničem. Zato so pomnožili odred policije, da čuva mladeniča. Ponoči so pričakovali Kerjenskega.

Na pločniku poleg mladeniča so postavili govorniški oder. Ko ga je opazil mladenič, je odrrsal po tračnicah kakih sto korakov dalje, da so morali prenesti oder, kakor se je obrnil mladenič.

Ko je prišel minister, je spustil navdušen govor, v katerem je poudarjal nevarnost takega ravnanja za potek revolucije in spomnil mladeniča na dolžnosti, ki jih ima do organizacije. Mladenič pa se ni zmenil za govornika, ampak se je lepo zvil v klopčič in na tračnicah zaspal.

Navdušena množica je odnesla Kerjenskega na rokah do kočije, shod pa se je nadaljeval skoraj do jutra. Govorili so še razni drugi voditelji, med katerimi ni bilo nesoglasja, ampak so vsi obsojali mladeničevo obnašanje.

Spet se je zasvetilo jutro, spet je vzšlo sonce in nastal dan, poln solz, nesreče in obupa.

Vendar, poslednjič...

Gotovo se še spominjate iz čitanke zgodbe o velikanskem kamnu, ki je ležal sredi ceste. Ni ga bilo mogoče ni odstraniti ni vzdigniti, a promet je silno oviral. Prišli so inženirji in predlagali vsemogoče načrte, da bi odvalili kamen, toda vse je bilo predrago in neizvedljivo.

Pa je prišel preprosti rjazanski mužik in rekel: »Za sto rubljev vam spravim kamen s ceste!«

Vsi so široko zazijali, mužik pa je izkopal pod kamnom veliko jamo, v katero je zvalil kamen in ga zasul z zemljo — in ceta je bila prosta ko prej.

Tako je bilo s kamnom.

A da bi bila ironija še večja — po pravici vam hočem povedati ves dogodljaj — se je tudi tu pojavil rjazanski mužik! Hodil je po Litejnem prospektu in si žvižgal za kratek čas. Nenadoma ugleda trop ljudstva.

»Čemu so se zbrali tukaj?!« Kolikor so mogli, so mu pojasnili zadevo. Mužik se je

lopnil po hlačah: »Kaj pa še premišlujete? Mislite, da tu ni izhoda? Takoj ga boste videli!«

Redarji, komisarji in ostali ljudje padejo pred njim na kolena: »Povej, osvobodi nas, nikdar te ne bomo pozabili!«

»Poslušajte, kaj vam je storiti!« pravi mužik. »Kako se imenuje ona vzporedna ulica?«

»Naberežnaja Fontanka!«

»Vidite! Z Nevskega napravite tir, a ne čez Litejnega, nego preko Fontanke... A s Pantelejmonskega mostu zopet lahko pridete na Litejnin malo niže od mesta, kjer sedi mladenič. Razumete?... Obidite ga, mrho nemarno in naj ga pes povoha tam, kjer je!«

Vse je zajekalo in poljubljalo mužika.

»Hvala vam!« reče minister ganjen, »na tem odrešilnem odkritju nove tramvajske proge. Samo vam se moramo zahvaliti, da ni bil uničen princip svobode in nedotakljivost osebnosti v svobodni zemlji.«

Da si pa ne boste mislili, da je vsa zgodba morda le izmišljotina, sem pripravljen, da vam povem tudi ime mladeniča. Izvolite: Ivan Petrov.

M. S.

ŠTIRI DNI

Svetovna vojska in različni strelski jarki, državljani, vse to je pustilo svoje posledice. Vsi smo postali od tega bolni. Ta nima nosa v redu, drugemu se želodec krči, pri tretjem spet nekaj drugega ne funkcionira, kakor bi človek hotel. Vse to so rezultati.

Kar se mene tiče, se ne morem pritoževati čez svoje zdravje. Sem zdrav. In živim čisto spodobno. Moje spanje je tudi dobro. Ampak vsak trenutek se bojim, da se tudi pri meni ne pokaže učinek teh strelskih jarkov.

A ni dolgo od tega, vstal sem iz postelje in si natikal, kakor se še spominjam, škorenj na nogo. In moja sproga mi je rekla: »Zdi se mi, Vasja, da je tvoj obraz danes nekoliko siv. Tako nezdravo, pepelnasto barvo ima.«

Pogledal sem se v zrcelo. Zares — grozna pepelnasta barva. — Dober si! — sem si mislil. To je učinek strelskih jarkov. Morebiti moje srce ali kak drug važen organ ni v redu. Zato postajam siv. — Potipal sem za žilo — bila je počasi, ampak bila je. Vendar sem čutil znotraj nekakšne bolečine. In nekaj je bolelo.

Pobit sem se oblekel, in ne da bi pil čaj, sem šel na delo. Šel sem na delo in sem si mislil, če mi kakšen vrag kaj reče, kako izgledam in kakšno barvo imam — grem k doktorju. Saj se velikokrat dogodi: človek živi in živi in v hipu — bums — umre. To se velikokrat dogodi.

Pet minut pred enajstimi, spominjam se na to, kakor bi bilo sedajle, stopi k meni višji mojster Žiton in mi reče:

»Vasja Fjodorovič, dušica, kaj ti je? Obupno barvo,« mi reče, »imaš danes. Tako nezdravo barvo, sivo kakor zemlja,« mi reče.

Bilo mi je, kakor da so mi te besede prebodle srce. Ti ljuba Mati božja — sem si mislil — z mojim zdravjem je konec. Tako daleč sem prišel — sem si mislil. In spet me je začelo znotraj boleti in postalo mi je slabo. Komaj sem prilezel domov. Hotel sem celo poklicati rešilni voz. Prišel sem domov, vrgel sem se na posteljo in obležal. Moja žena se je jokala in skrbela. Sosedje so prišli in stokali.

»Slabo izgledaš, Vasja Fjodorovič,« so rekli. »To ni noben obraz več, čisto samo še pepelnata barva.«

Te besede so me še bolj spravile v strah. Ležal sem iztegnjen in nisem mogel zaspati. Zjutraj sem vstal kakor kako kljuse ves zbit. In ukazal sem, naj kakor hitro mogoče pokličejo zdravnika.

Zdravnik bolniške blagajne je prišel in rekel: »Simulant.«

Najraje bi bil doktorja zaradi te besede ubil. »Ti bom že pokazal,« sem rekel, »simulanta! Jaz,« sem rekel, »bom takoj moral žrtvovati tri rublje in iti k profesorju!«

Začel sem se pripravljati. Šel sem z brivno po licu, odstranil milo in zgedel — belo, zdravo lice s prijazno rdečico. Brž sem s cunjjo obrisal svojo fiziognomijo, in — glej — pepelnata barva je čisto izginila.

Moja žena je prišla in rekla: »Vasja, ti gotovo svojega obraza nisi en teden nič umil!«

Jaz sem rekel: »Kaj praviš, koza, nemo-goče, da bi bilo od tega en teden. Ampak lahko,« sem rekel, »da so štirje dnevi, to bi bilo že mogoče.«

Vsega tega je kriva naša kuhinja, ki je mrzla in neprijazna. Človek nima nič veselja, da bi se umival. Ko pa so enkrat začeli jokati in stokati nad menoj, sploh nisem več mislil na umivanje. Nisem vedel, kako bi najhitreje zlezel v posteljo.

Takoj sem se umil, obril, zavezal kravato in šel svež kakor kumara k svojemu prijatelju.

In bolečine so takoj minile in srce tolče spet čisto spodobno.

Za naše gospodinje

Kako ohraniti jajca celo leto nepokvarjena

Jajca je treba shraniti v hladnem, zravnem, ne presuhen in tudi ne prevlažnem prostoru. Če pomagamo sveža in čista jajca z osoljeno svinjsko mastjo, ostanejo v hladni shrambi tudi poleti po več mesecev dobra. Če hočete ohraniti jajca samo za nekaj časa sveža, potem je dovolj, če jih ovijete n. tesno s papirjem ali vložite v kozarec in vsujete nanje navadne kuhinjske soli. Če pa hočete ohraniti jajca sveža čez zimo, ko kokoši ne nesejo, tedaj je najboljšje, da jih vložite v garantolovi razstopini ali vodnem steklu. Garantol in vodno steklo, lahko kupite v drogeriji; vsakemu zavitku je priloženo tudi navodilo. Če pa hočete vložiti jajca bolj »po domače«, tedaj jih shranite v apneni vodi, vendar se iz tako vloženih jajc dá težko stepsti sneg.

Sveža jajca umij, ako so umazana, ter skrbno preglej, če morda ni katero počeno (ker teh ne moreš shraniti in se ti gotovo vsa pokvarijo.) Da pa spoznaš, katero jajce je počeno, če ni videti na njem razpoke, vzemi v vsako roko po eno jajce ter rahlo trkaj drugo ob drugo. Kmalu boš spoznala po zamolkem glasu, če je katero izmed obeh počeno. Tako preizkusi vse. Zdaj deni v škaf ali veliko skledo do polovice goste-

pa apna, ki je bilo najmanj tri mesece prej ugašeno. (Sveže gašeno apno bi ne bilo dobro). Nalij nanj vode, da je škaf ali skleda polna. To s klinom dobro zmešaj, da se ne drži nikjer v kepicah; biti mora gosto tekoče. Postavi zdaj posodo, v katero hočeš vložiti jajca, na določen prostor. Posoda je lahko kakršnakoli, da le drži vodo: mogoče velik kozarec za vlaganje, lonec, ki ga ne rabiš za kuho ali kaj drugega. Deni na dno posode za dober prst visoko apna, postavi vanj jajca tesno drugo poleg drugega. Stati pa morajo pokoncu, sicer pa je vseeno na katerem koncu. Vlij nanje pripravljenega apna toliko, da so pokrita jajca, ter zopet postavi drugo vrsto jajc. Tako delaj, dokler ne vložiš vsa. Apnena tekočina mora stati najmanj tri prste nad jajci. Če ti zmanjka te tekočine, skuhaj liter vode, ji prideni pol žlice sode in toliko soli; ko se popolnoma shladi, dolij na jajca, kolikor je še treba. Posodo zaveži z močnim papirjem in jo pusti stati vedno na enem mestu, dokler ne porabiš jajc, ker bi se sicer jajca premikala ob prenašanju. — Štiri litre apnene vode je dovolj za približno 180 jajc. — Kadar jajca rabiš, jih jemlji ravno tako po vrsti ven, kakor si jih vlagala, ker se sicer lahko kakšno jajce stré.

Surova hrana tudi v hladnih dneh

Surova hrana je za človeško zdravje neprimerno boljše, če je le pravilno pripravljena. Sade je najboljšje uživati takšno, kakršno je, potem ko smo ga umili, izrezali morda že slaba mesta in pa, kar velja samo za občutljive želodce, tudi olupili. Že dojenček, ko mu komaj poganjajo prvi zobki, lahko uživa sadje, seveda ne na isti način kakor odrasli ljudje. Otroku sadje pretlačimo skozi sito ali iztisnemo sok in mu ga dajemo po žličkah. Pozneje pa mu jabolka n. pr. nstrgamo na steklenem strgalniku in pomešamo s poparjenimi ovsenimi kosmiči ali z zmletimi orehi. Zelo redilno!

Če hočemo uživati svežo zelenjavo in gomolje, moramo to zelo drobno zrezati, sesekljati ali nstrgati, drugače je težko prebavljiva. Vsake vrste zelenjavo moramo pripraviti posebej, drugače se okusi zmešajo. Dodamo ji limonovega soka ali kisa, olja in svežih ali posušenih dišav. Surove zelenjave ne smemo preveč soliti, ker bi s tem odvzeli nekaj značilnega okusa vsake zelenjave, pa tudi ni potreba, ker zelenjava vsebuje nekaj naravne soli. Na nobenem krožniku s surovo hrano pa ne sme manjkati nekaj sesekljane čebule, zmletih orehov ali ovsenih kosmičev.

Rdeča pesa in nadzemske kole-rabice. Oboje drobno nstrgamo, pride-

nemo nekaj olja, limonovega soka ali kisa in sesekljane kumne. To naložimo v lepih kupčkih na velik krožnik in okrasimo z endivijo, pozimi pa z narezanimi kumaricami ali koščki čebule in predjužnik ali malica sta gotova.

Zelo okusno surovo jed daje:

Nastrgano zeleno in jabolka, katerim dodamo samo nekaj limonovega soka, naložimo na solatne liste in potresemo z zmletimi orehi ali lešniki.

Jabolka in rdeče korenje. Korenček ostrgamo, operemo in nstrgamo; pravitako jabolka. Nato zmešamo oboje in pridenemo po okusu sladkorja in limonovega soka. Posebno zdravo za otroke, predno shodijo in potem, ter za odrasle, ki jih morda ogroža bolezen v ustih — skorbut!

Zelje in paradižnik. Zelje zrežemo prav na drobno, posolimo in ožmemo, da postane mehko. Nato mu pridenemo limonovega soka ali kisa, olja, nekaj sesekljane čebule, popra in kumne. Jed obložimo z narezanim paradižnikom, če pa je pozimi in imamo na razpolago samo paradižnikovo mezgo, tedaj jo kar primešamo zelju.

Izdelovanje domačega mila

Ob današnji draginji in pomanjkanju mila je velike važnosti, če si ga zna gospodinja sama skuhati. To velja posebno za one, ki imajo morda na razpolago maščobne odpadke ali pokvarjeno mast. — Za izdelovanje mila je potrebna maščoba in lug (solik, razjedljivi natron). Vsaka maščoba je dobra za kuhanje mila: odpadki masti, vsekovrstni loj, pokvarjena mast, olje, slanine takih prašičev, ki so neužitni, žarki ocvirki, mešanica različnih maščob itd. Milo kuhajo na različne načine; nekateri napravljajo lug iz sode in apna, nato pridenejo maščobo in vso mešanico tudi sole, preden je kuhana.

Naša babica je vedno sama kuhala milo, pa so bile naše obleke za šolo vedno snežno bele. Tudi se ji milo nikdar ni pokvarilo. Ravnila je vedno po preizkušenem predpisu:

Vzemi na 4 kg maščobe 1 kg razjedljivega solika (ali lužnega kamna — Laugenstein) in 11 litrov mehke vode, t. j. kapnice, deževnice ali rečnice. Vse to pristavi v primerno velikem kotlu oziroma loncu k ognju in večkrat premešaj. Ko zavre, pusti kuhati približno dve uri, včasih malo manj, drugičkrat dalje časa. Vsi je mešanica že vrela približno dve uri, jo poizkusi z žlico; če se v žlici hitro strdi, tedaj je milo kuhano. V nasprotnem slučaju pa še nekaj časa kuhaj, pozneje pa zopet z žlico poskušaj.

Ko je vse dovolj skuhamo, zajemaj tekočino z zajemalnikom (korcem) ter jo zlijav v primerno velik, z mokro krpo obložen zabojček ali močno škatlo. Ko se je milo popolnoma strdilo (drugi dan), ga stres iz zabojčka ter zreži z žico v primerno velike koščke. Po navadi se iz te množine dodatkov dobi okrog 11 kg mila, ki pa se seveda še precej vsuši. — Pripomniti je še treba, da se mora med kuhanjem često mešati, ker drugače skipi in to bi škodovalo kakovosti mila. Tekočino, ki se pri kuhanju usede na dno posode, v kateri si kuhala milo, porabi za čiščenje poda oziroma za pranje umazanih kuhinjskih krp.

Ali bodi žena zgolj mati in gospodinja?

Če so žene po vseh modernih zakonih tudi moževe tovarišice, tedaj tudi katoliška žena ne sme misliti, da je izpolnila vso svojo dolžnost, če je rodila vrsto otrok, ki jih odgaja in vzgaja in skrbi za gospodinjstvo. Premalo je! Če ob vsem tem, zares težavnem, mučnem delu ne stori ničesar za svojo osebo in je spričo svojega moža vedno v isti izprani, vseh lepot oglodani domači obleki; če nikoli ne utegne, da bi šla z možem kam iz hiše, da bi se z njim pomešala še o čem drugem ko le o otrocih in gospodinjstvu: potem ne dela pravilno in živi dvakrat nepravilno kot mati. Da si mati, to je več, ko da le odgajaš otroke, kuhaš in šivaš zanje! Mati mora otroke tudi voditi,

Moške obleke

KAR JE POŠKODOVANEGA, MORA BITI NEVIDNO

Dosti skrbi imamo s poškodbami moških oblek. A če imaš malo potrpljenja, se da še marsikaka obleka, ki je že obnošena, skoraj prenoviti. Čim bolj se moška obleka nosi, tem boljše mora biti blago zanjo. Kadar kupuješ, ne štedi (če moreš)! Boljša obleka je tudi boljše narejena in dolgo obdrži svojo obliko.

Predvsem je treba paziti na ovratnik suknjiča. Večkrat ga je treba očistiti z bencinom ali zmesjo iz salmijaka in vode (dva dela salmijaka, en del vode). Ko čistiš, imej za to tako ali vsaj skoraj tako krpico, kakršno je blago obleke. (Torej ne belo krpicco!) Madeži od jedil se dajo odpraviti z vročo vodo, prej jih pa še zrišaš in skrtiš.

Nove hlače, ki so iz mehkega blaga, kakršno se rado razpotegne, podišj tam, kjer je koleno, s kakim mehkih blagom v obliki kvadrata. Prišiješ ga močno na oba šiva, zgoraj pa ga prišiješ s svilo, a vbodi ne smejo priti čisto skozi. Potem ne bodo hlače na kolnih izbuhnjene. — Če so hlače spodaj »ubite«, moraš rob pravilno razparati, ga dobro osnažiti in prišiti na ubiti strani okrog in okrog gubo na znotraj. Potem ne smeš položiti privihanega roba tako globoko ko prej, tako da je nova guba na znotraj. Le na to je treba paziti, da niso hlačnice potem krajše. Slednjič dobro polikaš in prav nič se ne pozna, da imajo popravljen rob.

Bolj neprijetno je, če je obleka raztrgana. Če le moreš, zašij obleko z nitmi iz bla-

ga. Če ni krpe, pa dobodi nitke kje iz obleke. Mogoče so te nitke preslabe; tedaj kupi svilo prav enake barve. — Hlače moraš zadržati že prej podložiti z istim blagom, preden so preluknjane. To je precej lepše kakor vsite krpe — in dosti manj dela imaš.

Največ oprava ti pa dajo rokavi, če so v zapestju razcefrani, a tudi rokavi se dajo popraviti. Blago prav ob robu prerežeš in ga na notranji strani z nevidnimi vbodi z istobarvno svilo, s prav ozkim robom sešiješ skupaj. Če je bil rokav zadosti dolg, naj bo šiv malo bolj na znotraj. Sprednji rob potrebuje velike pažnje. Trdo platno, ki je znotraj, je treba ozko odrezati in spet našiti platneni trak, ki je na sprednjem robu. Seveda to popravilo ne bo čisto nevidno, vendar se z likanjem vse lepo izravna.

Tudi podlogo suknjiča ali suknje lahko doma obnoviš. Staro podlogo lepo odparaš, si natančno ogledaš, kako je bila prišita, si po njej prikrojiš novo podlogo. Paziti moraš spredaj na rokavih, kjer moraš podlogo nategniti. Najlažje se da to delati, če spodnji rob prišiješ s strojem, vse drugo, tudi sprednji rob, pa na roko.

Ko dokončaš šivanje, moraš obleko vedno lepo polikati, in sicer vedno po vlažni krpi. Da odpraviš paro, malo z roko potolci spodaj blago, da se ne bo nagubalo.

Za vse to je treba malo korajže in pa precej ljubezni. Nekaj je pa tudi vredno veselje, ko vidiš, da z delom prihraniš denar, ki bi bil potreben za novo obleko.

»MLADI KOROTAN«

je za izvenšolsko zaposlitev otrok najprimernejše čtivo. Zato naročite tudi svojemu otroku mladinski mesečnik »MLADI KOROTAN«!

Bogato ilustrirana revija na 12. straneh stane le 10 šilingov letno, če pa poravnate naročnino do 1. novembra, plačate le 8 šilingov.

Naročila sprejema uprava »MLADEGA KOROTANA«, Celovec (Klagenfurt), Völkermarkter Ring 25/I.

Trgovinske izmenjave med zahodno in vzhodno Evropo

Gospodarstva zahodne in vzhodne Evrope so ozko povezana drugo z drugim. Zahodna Evropa obstoji skoraj izključno iz industrijsko razvitih držav, vzhodna Evropa pa obsega države, v katerih je z redkimi izjemami industrija le zelo skromno razvita. V interesu obeh bi tedaj bilo obdržanje in poglobitev trgovinskih izmenjav.

Zahodna Evropa je ves čas po koncu vojne skušala in skuša tudi še zdaj obnoviti stare trgovske odnose; kot pa zgleđa, ni tako z vzhodno Evropo. Tu so očitno politični razlogi mnogo važnejši kot gospodarski.

27. septembra je pričela zasedati v Ženevi gospodarska konferenca, na katero so povabljene z izjemo Španije vse evropske države. Podlaga razgovorom je pregled o evropskem položaju, ki ga je izdelala skupina odličnih gospodarstvenikov evropske gospodarske komisije Združenih narodov.

Koristno je iznesti nekatere odstavke iz tega pregleda, ki osvetljujejo sedanje evropske gospodarske probleme.

Pregled ugotavlja, da je Evropa trenutno razdeljena v dve skupini držav — na eni strani Velika Britanija, Francija, države Beneluxa, Skandinavska, Švica, Italija in zahodna Nemčija, na drugi strani pa Sovjetska zveza, Jugoslavija, Poljska, Rumunija, Bolgarska, Češkoslovaška, Madžarska in vzhodna Nemčija. Pregled nadalje izvajaja: »Največji problem za zahodno skupino obstoji v primanjkljaju plačilne bilance zlasti v odnošajih s področjem dolarja. Za vzhodno skupino pa je najtežje vprašanje težkoča pri izvajanju načrta hitre industrializacije. Edina rešitev, ki bi vsaj delno omogočila rešitev težkega položaja in istočasno dosego smotrov obeh skupin, je obnova in poglobitev trgovine med Zahodom in Vzhodom.

V sedanjem trenutku je obseg prometa med obema skupinama mnogo nižji, kot je polovica predvojne ravni. Zato bi se lahko že v par letih zopet vzpostavile predvojne prilike in tudi zboljšale le, če bi lahko zahodna Evropa zopet izvažala stroje, orodje in gnojila, kar vse vzhodna Evropa neobhodno potrebuje za povečanje svoje poljedelske proizvodnje in za izvedbo načrta industrializacije.

Evropski Vzhod trpi na preobilju poljedelskega prebivalstva, kar bolj ovira kot pospešuje proizvodnjo in čemur bi se lahko odpomoglo z novimi industrijami. Te industrije se bodo pa le težko ustvarile brez sodelovanja z Zahodom, ki pa zopet išče odjemalce za svoje industrijske izdelke ter nova tržišča za nakup potrebnih živil in surovin.

Za zahodno Evropo je nujna potreba najti nakupne vire izven dolarskega področja, kajti ameriške finančne podpore pač ne morejo trajati večno.

V letu 1951, ko naj po Marshallovem načrtu podpore Združenih držav končajo, zahodna Evropa ne bo razpolagala več kot s 5 milijardami dolarjev, vrednost njenega uvoza se bo sukala okoli 14 milijard dolarjev. Razliko v znesku 9 milijard naj bi izpolnil z uvozom iz držav izven dolarskega območja. Pri upoštevanju vseh mogočih tržišč za nakup je najprikladnejša nedvomno vzhodna Evropa, ki bi lahko dobavila pridelkov za najmanj 4 milijarde dolarjev.

V letu 1947 pa je uvoz držav zahodne skupine iz držav vzhodne skupine dosegel le skromno višino 800 milijonov dolarjev, kar je za 2 milijardi dolarjev manj, kot pred vojno, ako upoštevamo cene v letu 1947.

V primerjavi s predvojno dobo se je uvoz za živila in meso zmanjšal na manj kot 10%, za petrolej na 17%, za les na 40%. Izvoz zahoda na vzhod, ki obstaja predvsem v strojih in orodju, je v letu 1947 odgovarjal le okoli 33% predvojnega obsega.

Popolna obnova prometa med Vzhodom in Zahodom je zato najvažnejša činjenica za premaganje sedanje gospodarske krize. Ako do te obnove ne bo prišlo, bo zahodna Evropa verjetno prisiljena k žrtvam. Že itak nad vse nizki življenjski standard držav vzhodne Evrope se bo pa še bolj poslabšal.

Če bi vse evropske države pristopile k Marshallovemu načrtu, če bi Sovjetska zveza zaradi svojih posebnih sebičnih smotrov ne vsilila svoje volje satelitskim državam vzhodne Evrope, bi gotovo ne obstajalo vprašanje Vzhod—Zehod v svojih sedanjih oblikah.

mora jim biti vodnica, gospa in vzvišena osebnost, čeprav je le kmetica ali delavka! Vse to pa ne more biti, če samo sebe popolnoma zapusti — duševno in telesno. Za današnjo dobo ni zadosti, da si vzorna gospodinja! Biti moraš več, čeprav je tisto »več« že muka in nekakšna askeza (zatajevanje). Zvečer, ko bi mati najrajši kar omahnila v posteljo, ko je do smrti utrujena, mora vendar najti še kako urico, da kaj prebere in malo poskrbi za nego svojega telesa.

To je videti brezpomembno, plehko, pa je treba le pomisliti na to, da se zakoni ne porušijo toliko radi velikih zadev in grehot, marveč bolj radi vsakdanjih malenkosti.

Ali je kajenje res škodljivo?

(Piše neki zdravnik)

Čim manj je cigaret, tem bolj nas prese- neča, ko vidimo koliko milijonov jih poka- de. V Angliji prejmejo trafike in prodajal- ne tedensko okrog 1.600 milijonov cigaret, medtem ko so jih pred vojno prejemale le 1.450 milij. Tudi drugod sedaj, več kadé, predvsem so ženske postale hujše kadilke kakor kdajkoli prej.

Ali je to dobro ali slabo? Ali kajenje ogroža naše zdravje? Najprej si oglejmo temno stran te navade!

Medicinska raziskovanja so dognala, da kajenje poveča bitje srca, zniža temperatu- ro in zviša krvni pritisk. V nekaterih slu- čajih poveča tvorjenje želodčne kisline, go- tovo pa poveča delovanje žlez-slinavk. Iz- gleda, da tobak tudi učinkuje na tvorjenje raznih srčnih bolezni in v prav redkih slu- čajih lahko povzroči celo oslepljenje.

Sladkorna bolezen ali obolenje žil ogro- ža kadilce mnogo bolj kakor pa nekadilce.

Po kakšni operaciji se vsako obolenje na pljučih, ki ovira okrevanje, mnogo prej prime kadilcev.

Z gotovostjo je dognano, da 45% ljudi, ki so dopolnili 30 let in ne kadijo, doživijo starost 70 let, od zmernih kadilcev jih morda 41% doseže isto starost, a od strast- nih kadilcev komaj 33%.

Tobak vsebuje sicer samo dva do štiri odstotke nikotina, toda pred kratkim je bilo dognano, da ima nikotin porazen vpliv na rodovitnost.

Če upoštevamo vsa ta in še razna druga dognanja, tedaj se moramo strinjati s kra- ljem James-om I., ki je dejal, da je kajenje »gnusna navada za vid, zoprna za nos, ško- dljiva za možgane, nevarna za pljuča in da bivanje v zakaženem in smrdljivem ozračju vodi v propast.«

Toda druga plast zdravniških odkritij je bolj razveseljiva. Nihče še ni ugotovil, da je kajenje dobro za zdravje, toda splošno prevladuje mnenje, da tudi ni tako ško- dljivo.

Izgleda, da kajenje ne škoduje preveč, če boluje človek na želodcu. Prav toliko, ko- likor se trdi, da kajenje škoduje srcu, trdi- jo celo nekateri zdravniki, da ima kajenje le malo ali nobenega vpliva na srce. Kaje- nje morda vpliva na dihanje, kar pa je va-žno le tedaj, če je nekdo športnik in stremi za olimpijsko slavo, pa še takrat ni prave- ga dokaza, da kajenje res razdiralno vpli- va na pljuča. Prav tako kakor trdijo lju- dje, ki ne kadijo, da so popolnoma zdravi, nam morda že postarne ženske, obdane od tobačnega dima in očanci s pipo v roki pra- vijo, da se izborno počutijo.

Vendar pa se z gotovostjo lahko trdi, da je za gotovo število ljudi, ki trpijo vsled nekaterih bolezni — predvsem bolezni ar- terij in žil — kajenje zelo škodljivo. Isto bi se lahko reklo za gotove slučaje srčnih bo- lezní in še nekaterih drugih. Ljudje, ki bo- leha so za temi boleznimi, sploh ne bi smeli kaditi. Ni nobenega izgovora, češ da zdra- vnik, ki prepove kajenje, tudi sam kadi. On je morda zdrav, torej lahko kadi, če pa za- pove bolniku, da mora popolnoma opustiti kajenje ali ga vsaj znižati, tedaj ima goto- vo tehten vzrok za to.

Mnogo ljudi normalnega zdravja res ne čuti nikakih posledic pri zmernem kajenju in so morda boljše razpoloženi, če si od časa

do časa lahko prižgejo cigareto ali pipo. Na vsak način pa to zavisí od tega, kaj si posa- meznik predstavlja pod zmernostjo. Deset cigaret na dan ali pol unče tobaka je vse- kakor zmerno za vsakogar. Preko dvajset cigaret ali več kakor unča tobaka na dan je nekoliko preveč. Pa tudi tukaj najdemo izjeme, saj pokadi gospod Churchill dnevno svojih 12 cigar, a bivši kralj Zogu do 400 cigaret, pa sta oba zdrava, kar je vsekakor upoštevanja vredno, ni pa ju treba posne- mati.

Psihologi trdijo, da je kajenje »dobro za živce« in da človeka vzpodbuja v mračnih trenutkih in težavah. Iz psihološkega vidi- ka je kajenje porojeno iz želje po udobno- sti; včasih pa je potrebna človeku tolažba, najsi bo v kakršnikoli obliki.

Ne glede na to, kaj trdijo zdravniki, uží- va Evropa tobak že od takrat, ko je Kri- štof Kolumb prinesel nekaj te »dobrote« iz Novega sveta, v času, ko še ni bilo dolar- skih komplikacij. Jean Nicot, francoski ve- leposlanik na Portugalskem, je poslal nekaj tobačnega semena Catarini de Medici in to- bačna rastlina, ki so jo od takrat gojili, je bila krščena za Nikotiano, kar pride od be- sede nikotin.

Sir Walter Raleigh je pripomogel, da je kajenje prešlo v modo. »Nabesal si je pipo s tobakom malo prej, predno je odšel na morišče«, pravi zgodovina. Leta 1614 je bi- lo v Londonu že sedem tisoč prodajal, kjer so mogli kupovati tobak. Vkljub vse- mu napredu pa je danes še mnogo več

prodajal, kjer tobaka ni mogoče kupiti. Tekom 450 let je množina tobaka, ki ga pokadé, stalno naraščala. Tobak je v pra- vem pomenu besede milejše mamilno sred- stvo, ki ga je do danes že uživalo na bilijo- ne ljudi, ki pa ni napravilo občutne škode človeškemu zdravju.

Najbrže bodo ljudje kadili še naprej, to- da, če bo trajalo pomanjkanje tobaka še dalje, tedaj bodo najbrže ubogali predpis dr. Daltona, ki je dejal: »Vse, kar nam je treba napraviti, je to, da kadimo bolj po- časi in ne mečemo dolgih »čikov« proč, da iztresa vamo naše pipe nekoliko pozneje in vse to bo našemu zdravju pravtako v prid.«

Nekateri energični možje se skušajo sploh odvediti kajenja. Pri tem se poslu- žijo dveh načinov: nenadnega in postopne- ga. Če se hočete nenadoma odvaditi kaje- nja, potem vam je prvi teden res težko, nato pa se navadite in sploh pozabite na kajenje. Vendar nikoli ne recite: »Nikdar več ne bom kadil«. Rajši si stalno poná- vljajte: »Danes ne bom nič kadil«; tekem štirinajst dni in pozneje se sploh ne boste več spomnili na tobak.

Za opustitev kajenja sem predpisal mno- gim svojim pacientom postopne metode, katere so imele uspeh. Ravnali so lahko različno, v glavnem pa so pričeli tako, da so prvi teden opustili vsako kajenje do de- vete ure zjutraj, drugi teden do desete itd. Ta postopek traja štirinajst do petnajst tednov, nakar se človek morda sploh odva- di kajenja ali pa zmanjša potrošnjo cigaret na število, ki ni več nevarno zdravju.

Končno boste vprašali, če jaz kadim. Se- veda kadim in dokler bom imel kaj, bom najbrže tudi še vnaprej kadil, razen če bi me napadla takšna bolezen, kjer kajenje posredno škoduje.

Zdrav duh - ključ do miru in blagostanja

Po mnenju najodličnejših sociologov in psihiatrov na svetu ostane za zajamčenje svetovnega miru in blagostanja samo ena možnost in sicer ustvaritev zdravega du- hovnega ozračja za vse prebivalstvo na ze- mlji. Ta naloga pa je seveda brezmejna.

Na mednarodni konferenci za duhovno bi- gijenjo, ki se je pred kratkim vršila v Lon- donu, katere se je udeležilo 1600 delega- tov iz 48 dežel, je bil prečitán spis, ki se na- slanja na delo 5000 sociologov in psihi- atro, ki so v 27 deželah popolnoma neod- visno drug od drugega delali za rešitev tega problema.

V tem spisu je kategorično razloženo, da se bo posrečila rešitev gospodarskih proble- mov le tedaj, če se bodo vodilne osebnosti v vseh poklicih, vodje udruženj in gospo- darstveniki dodobra zavedali socialnega pomena svojega delovanja ter prišli do spoznanja, kako zelo zavisí od tega duho- vno in duševno zdravstvo oseb, ki so pod njihovim skrbstvom. Stanje demoralizacije, ki vlada med industrijskimi delavci mnogih dežel in pomanjkljiva pažnja, ki jo posve- sveča vzpodbujalnim sredstvom — vse to znači, da industrijski sistem tozadevnih družb ne odgovarja današnjim potrebam.

To kar so nekoč smatrali za čisto gospo- darsko vprašanje, se je razvilo danes v pro- blem, ki se ga more razumeti in rešiti samo z upoštevanjem duhovnega zdravstvenega stanja vseh prizadetih.

Ta pobuda in še mnogo različnih drugih opomb je bilo naslovljenih na Organizacijo

Združenih narodov in sicer na novo osnova- no Svetovno zvezo za duhovno zdravstvo. Dalje so bili poslani predlogi tudi neura- dnim mednarodnim organizacijam in pa krajevnim organizacijam, ki stremijo za zboljšanjem duhovnega zdravstvenega sta- nja in odnosa ljudi drug do drugega.

Profesor Henrique Roxo z braziljanske univerze je prečital omenjeni spis ter po- udaril, da so nenormalnosti, ki se čisto zrcalijo v delovanju navidezno normalnih mož in žena, mnogokrat znak duhovne obo- lelosti. Saj je vendar hudo presenetljivo, da po zadnji tako strašni in razdiralni voj- ni ni opaziti stremljenja po miru in uredi- tví, temveč je na dnevnem redu težnja po revolucijah, stavkah, napadalnih kretnjah in celo, kar je vsekakor nezaslišano, po nasilnem podjarmljenju člove- ške svobode.

V nadeljnih izvajanjih te teme je izjavil ameriški univerzitetni profesor dr. Carl Binger, da bi morala biti celokupna člove- ška miselnost usmerjena v to, da se pre- preči vsaka nadaljna vojna. Saj ni mogoče rešiti »največjega vseh človeških proble- mov« samo z moralnimi opomini. Dalje je dejal, da je treba vedeti o zahrbtnosti vojne psihoze, ki se razširja kakor kakšna nalezljiva bolezen in se polasča že skoraj vsega sveta. Vedeti bi morali, kako bi se dalo izolirati vir nalezljivosti. Naloga so- ciologov in psihiatrov je, da pozovejo mo- že in žene v boj proti infekciji vojnega duha.

Predsednik britanske zveze za duhovno zdravstvo je izjavil, da je treba na podro- čju duha in človeške duše še mnogo več ra- ziskati, kot pa je še ostalo na zemeljski obli neraziskanega.

Zdrav duh in trezno presojanje sta edi- da poroka za odpravo nevarnosti, »da bi človeštvo postalo plen razdiralnih strojev, na čijih iznajdbo je res lahko ponosno, peč pa jih ni znalo upravljati.«

Kino cerkev

Ko je duhovnik cerkve Sv. Jurija v neki londonski četrti opazil, da stojijo cele vrste ljudi pred kinematografi, medtem, ko le malo vernikov prisostvuje njegovim pridí- gam, se je odločil, da bo svojo cerkev mo- derniziral.

Porabil je leto dni, da je cerkev opremil z vsem potrebnim. Iz božjega hrama je na- stala »Kino cerkev« s projekcijskim pla- tnom, zvočnimi napravami, z baržunom prevlečenimi sedeži ter odgovarjajočo raz- svetlavo.

Besedila psalmov in molitev bodo pred- vajali na filmskem platnu in po en film z versko vsebino bo nadomestil pridigo.

Ta cerkev bo prva v Veliki Britaniji, v kateri se bodo vršile popolne filmske slu- žbe božje. Z napetostjo se pričakuje, kak- šen bo odziv s strani publike na ta poizkus.

(ACA)

Maša na najvišjem gorskem vrhu Anglije

Na praznik Marije Snežne (5. avgusta) je prisostvovalo sto vernikov kmalu po sončnem vzhodu maši, ki se je vršila na Scafell Pike, najvišjem gorskem vrhu v Angliji. Praznik Marije Snežne spominja na neko Marijino legendo iz 4. stoletja. Takrat je baje na gričih okrog Rima snežilo sredi poletja, ko se je božja Mati prikazala ne- kemu bogatemu Rimljanu, ki se je hotel osvoboditi svojega bogastva in ni vedel, kaj naj napravi. Neša ljuba Gospa je takrat zapovedala mlademu Rimljanu, naj sezida na griču cerkev.

Na ta Marijin praznik so pobožni verniki prinesli popolno oltarno napravo na goro, ki se dviga iznad najlepših podeželskih krajev Anglije z mnogimi jezeri. Član kra- jevnega plezalnega društva je te romarje ob svitu baklje vodil v ranih jutranjih urah na vrh. Med požrtvovalnimi romarji, ki so se zbrali iz vseh predelov Anglije k gorski maši, sta bili tudi dve ženski.

(ACA)

Sončna energija

Charles F. Kettering, ravnatelj zavoda za znanstvena raziskovanja pri družbi Ge- neral Motors je izjavil, da so znanstveniki te družbe pričeli raziskovati vprašanje pre- tvarjanja sončne energije v tako obliko, da jo bo lahko človek izrabljal v svoje name- ne. Študij bo predvsem skušal dognati, na kak način rastline asimilirajo kemične ele- mente, ki jih vsebujejo zrak, voda in ze- mlja, z namenom, da odkrijejo skrivnost listnega zelenila (klorofila), ki je edina na- ravna snov, katere more nabirati sončno energijo na tak način, da jo potem lahko uporabi. Znanstveniki so mnenja, da bo člo- veštvo lahko razpolagalo z neizčrpnim vi- rom energije, če se bo posrečilo razkriti to skrivnost.

Kot pravi Kettering, so na tej poti napre- vili že velik napredek, ki bo med drugim lahko omogočil spreminjanje lesa v premog in petrolej, za kar bi naravni razvoj zahte- val stoletja in stoletja.

Zemlja - ogromna atomska baterija?

Po najnovejših znenstvenih dognanjih naj bi zemeljska skorja krila ogromno atomsko peč, v kateri se vršijo številni pro- cesi atomske desintegracije, kar ustvarja trajni vir toplotnih izžarevanj.

Tozadevna raziskovanja so vršili dr. Wil- liam D. Urry od geofizičnega laboratorija Carnegievega zavoda v Washingtonu in dva znanstvenika Fordham univerze v New Yorku, ki so proučevali izžarevanje skal v globokem predoru newyorške podzemelske železnice. Odkrili so, da izžareva radio- aktiven kalij toploto ravno tako kot kaka atomska baterija. Ta toplota naj bi pred- stavljala 75 do 80% toplote, ki jo zemlja izpušča v vseмирje. »Prvotna toplota« zemlje, ki izvira iz meglice, iz katere ohla- ditve in zgostitve naj bi nastala zemlja, bi po tej teoriji bil le neznatni činitelj. V na- sprotni s prejšnjimi teorijami, po katerih je zemlja nebesno telo, ki se postopoma ohlaja, bi bil naš planet smostojen vir to- plote, neka vrsta velike atomske baterije in to bi boljše pojasnjevalo, kako to, da od- da ta zemlja štirikrat ali petkrat večjo ko- ličino toplote, kot bi bilo pričakovati, če bi ona razpolagala le s prvotno toplotno ener- gijo. Po računih dr. Urryja bo med nastan- kom zemlje in ugasitvijo njene toplotne energije moralo preteči 20 milijard let; ta doba pač še ne bo tako hitro minila in tako je več kot verjetno, da bodo ljudje in dru- ga živa bitja na zemlji lahko bivali še mno- go milijonov let.

Obstajajo pa tudi znaki za domnevo, da nastaja zemeljske skorja postopoma vedno toplejša, zlasti na suhi zemlji, medtem ko se toplota znižuje na dnu oceanov, po dr. Urryju mogoče zaradi tega, ker na mor- skem dnu ni granitne plasti. Točnejši od- govor na to vprašanje bomo lahko dobili, ko bodo končana oceanografska raziskova- nja, ki so zdaj v teku na Atlantiku v bliži- ni Bermudov. Odprava, ki vrši te poizved- be z ladijo »Carvin«, deluje ob podpori mor- narice Združenih držav in oceanografskega zavoda iz Wood's Hole (Massachusetts) in jo vodi geofizik John B. Hersey. Sodelujoči znanstveniki so s sondiranjem in zvočnimi valovi preiskali dno severozahodnega At- lantika in pri tem ugotovili, da je to dno relativno ravno in da je skalnato dno po- krito z debelimi sloji blata in gline. Od Is- landije pa do Antarktike sega atlantska podmorska gorska veriga, ki je visoka 1800 do 3000 metrov in predstavlja otok Ber- mudov njen najvišji vrh (4500 metrov).

Povzročitelji epidemij trebusnega legarja (Paratyphus)

Pred kratkim so se britanski bakterio- logi, ki delujejo po nalogu ministrstva za zdravstvo, bavili s problemom, ki ga pa do danes še niso mogli povoljno rešiti. V ne- kem angleškem obmorskem kopališču je iz- bruhnila manjša epidemija trebusnega le- garja. Ni to bil nikakšen akuten pojav in prav nobeden slučaj ni bil dejansko neva- ren. Po večini je bolezen prizadela otroke. Pomanjkanje teka, želodčne težave, glavobol, utrujenost in povečana vročina so pri- silili obolele ljudi, da so odšli v bolnico za dva do tri tedne. Bakteriologom pa je šlo za to, da bi odkrili vzrok teh slučajev obo- lenj. Preiskali so n. pr. sladoled, ki so ga vsi v tem kraju uživali, toda odkrili niso ničesar v njem. Skrbno so preiskali tudi vse vodne naprave v mestu, jedila po resta- vracijah in trgovinah. Tudi so izvedli krvno preiskavo pri uslužbencih krajevnih pekarn, mesnic in trgovinah z živili, toda tudi te preiskave niso pokazale nobenega uspeha. Bilo je jasno samo dejstvo, na katerega se je moglo opirati, da so sledila vsa obolenja skoraj ob istem času, po čemer se je moglo sumiti, da izvirajo iz skupnega infekcijske- ga vira.

Vprašali so torej družine obolelih otrok po točnih podrobnostih: kje je otrok jedel, kaj je jedel in kdaj so opazili prve znake

obolenja. Končno so prišli bakteriologi do prepričanja, da gre tukaj bržkone za nosil- ca bolezni, ki sam sicer ne kaže nobenih simptomov bolezni ter razširja infekcijo, ne da bi vedel za to.

Pričeli so popisovati vse takšne neprosto- voljne nosilce bolezni. Britanski zakon nudi vse ukrepe, da bi se takšnim osebam pre- povedalo delo v poklicih, ki imajo opravka z živilskimi sredstvi. Toda tam, kjer niso mogli ugotoviti kakšnega nosilca bolezni in tako on sam ni vedel za nevarnost, ki jo predstavlja za javnost, se tudi ni mogel ja- viti oblastem. Edina obramba proti takšnim slučajem je cepljenje proti legarju.

Ta serum je leta 1897 odkril angleški pa- tolog Sir Almoth Wright, toda v Burski vojni ga angleška armada še ni upora- bljala, čeprav je bilo od 1000 vojakov po 105 obolelih na legarju. Uporaba tega seru- ma je slučaje legarja zmanjšala v prvi sve- towni vojni samo na dva od tisoč. Toda med drugo svetovno vojno je bil ta serum mnogo izboljšán in uporabljali so ga z ve- likim uspehom. Tako je n. pr. cepljenje proti legarju preprečilo izbruh epidemij po italijanskih ujetniških taboriščih, kjer so ljudi, predno so jih spravili v taborišča, ce- plili z nepremočnim serumom.

Izpod domače lipe

ZAHOMEC

»Ženin in nevesta, pod mizo grille jesta«, tako smo peli na »ohceti« dne 13. septembra. Moharjev Franci iz Zahomca se je namreč naveličal v vas hoditi h Komatarjevi Marti v Gorjane. Gorjane so precej visoko in če je ljubezen še tako huda, se človek le premisli vedno in vedno riniti tako visoko. No, in ker se je France Marti smilil, je rekla »ja« in mi vsi, ki smo bili pri poroki, smo vsi slišali, da je res bilo tako. Beseda je izrečena in nihče je ne more več nazaj vzeti. Sicer pa nobeden tudi ne misli na to.

Na »ohceti« je bilo prijetno kakor vedno. Poroka je bila na Gorjanah, gostija pa v Zahomcu. Vreme je bilo slabo, vendar nas dež ni nič motil, ker smo sedeli lepo pod streho in se nam ni nikamor mudilo. Seveda so ukradli ženina in nevesto, pa so oba brez orožnikov našli. Ko je bilo gostije konec, smo dobili iz rešeta piti in iz »fingrata« jesti ter odšli domov. Vsake gostije je namreč enkrat konec. Mlademu paru želimo na novi življenski poti mnogo zdravja, sreče, zadovoljstva in blagoslova božjega!

GLOBASNICA

Mnogo vode je že preteklo, kar smo se zadnjič oglašili iz Globasnice. Najrajše vidimo, če smo lepo na miru in dremljivo. Smo se pač nalezli spanja od kralja Matjaža, ki menda spi pod našo Peco. Zaspanec in zehanje sta nalezljivi bolezn.

Globašani smo zelo trdni ljudje in nam ne hodi mnogo na misel, da bi se poslavljali od tega sveta. Zelo smo navezani na to solzno dolino, ki nam prinaša sicer toliko težav. Ravnamo se pač po pregovoru: »Slovo boli« in hočemo ostati zvesti temu svetu ter postati sivolasni starčki in starke. Vzrok, da dočakamo visoko starost, je v tem, da za zajtrk pojemo mnogo kislega zelja in to nam podaljšuje naše življenje. Poskusite še drugi! Toda, če ne bo pomagalo, nismo mi krivi.

Tako trdne korenine pa smo bili samo lansko leto. Letos so pogrebi bolj pogosti in preveč bi bilo vse naštevati. Naj pokojnim sveti večna luč!

Mesec dni nazaj smo pokopali štumfovo Emo in Žandarkovega očeta. Pred štirinajstimi dnevi smo spremili k večnemu počitku Vancerlovo mater. Bog ji daj večni mir in pokoj!

Čeprav se je ženiti bolj prijetno kakor

Romani in povesti Karla Mauserja Vas bodo kratkočasili ob dolgih večerih.

Oskrbite si čimprej sledeče knjige pri upravi »Koroške Kronike«:

Prekleta kri — — — — 7 šil.
Sin mrtvega — — — — 4 šil.
Rotija — — — — 4 šil.

umirati, smo tudi v tem pogledu bolj počasi. To pa menda zato, ker se nekaterim zdi bolj prijetno živeti na koruzi, kakor pa stopiti v pravi zakonski stan. Najbrže jim je to bolj všeč zaradi tega, ker če nastane pri hiši polom in se podere hišni ogel, ga ni treba krpiti, ampak grede enostavno narezati in stvar je opravljena. Le čemu bi stvarili komplicirali, če se da pa enostavno narediti! To bi bila ene sorte ljudi. Nekaj jih je pa takih bojazljivih ženinov, ki se bojijo, da bi naleteli na hudo nevesto in bi morali plesati, kakor bi ona godla. Ti bojazljivci pravijo: Vse za svobodo! Dobro bi bilo, če bi v Globasnici ustanovili društvo za dajanje poguma. Nekateri bi ga bili res potrebn!

Za »žeganje« se je zbralo v Globasnici mnogo ljudi. Drugače je bilo vse v najlepšem redu, samo to ni lepo, da nekateri med cerkveno pobožnostjo posedajo okrog in se pogovarjajo o živini, letini in vseh mogočih stvareh. Nekateri, ki se počutijo posebno »slabe«, grede v gostilno, da ne bi omagali zaradi prevelikega napora še pred mašo. Nam se to ne zdi prav. Če že ne zaradi verskega čuta, bi morali gledati že zaradi otrok, da bi jim ne dajali vzgleda pohujšanja. Kdor misli, da ne more vzdržati, ne da bi podpiral cerkvenih zidov od zunaj, naj ostane rajši doma. Pa brez zamere, kogar bo ta resnica v oči zbadla!

DJEKŠE

Visok obramben zid okrog naše cerkve nas spominja na turške čase. Na kvatno nedeljo v septembru so nas obiskali Koroščani in so nas popeljali v tiste čase, ko je Turek udiral v deželo. Upozorili so lepo domačo igro »Miklova Zala«. Lahko rečem, da je to najbolj domača naša ljudska igra. Zajeta je iz naše zgodovine.

Zato je ljudstvo prišlo v velikem številu, da si ogleda kos svoje domače zgodovine.

Lep dan je bil, žarko je sijalo sonce, lepo so se videle tam v daljavi Karavanke, Savinjske in Julijske planine. Igralci so igrali na prostem, veseli prizori so se menjali z žalostnimi. Najprej vesela svatba: Serajnikov Mirko in Miklova Zala se ženita. Že sta zvezana za življenje, svatba je, vse je veselo, godba igra in svatje rajajo. Naenkrat se vse spremeni. Harmonika utihne, pari se razklenijo, sel prisopiha in prinese tužno vest, da je Turek v deželi in že v bližini. Možje in mladeniči poprimejo za orožje, da se postavijo Turkom v bran, otroci, ženske in stari ljudje se umaknejo na varen prostor. A Turek je presilen, ujet je Mirko in njegovi. Jud Tresoglav jih je izdal. Palmira bi rada Mirka, uničiti je treba Zalo. Zala se žrtvuje. Da reši Mirka, se sama izroči Turkom. Junaška zvestoba! Peljejo jo v daljno Turčijo, a ona ostane Mirku zvesta.

Mine dolgih sedem let. Palmira triumfira,

posreči se je, da končno pridobi Mirka, da je pripravljen poročiti se z njo. Siromak misli, da je Zala mrtva. Zali pa se posreči, da uide iz turškega ujetništva in se vrne ravno, ko gre Palmira z Mirkom k poroki. Palmirina prevara pride na dan, Palmira se mora sramotno umakniti. Zvestoba obhaja zmagoslavje. Nadaljuje se svatba, ki se je tako žalostno prekinila pred sedem leti. Zopet veselo zaigra harmonika in svatje rajajo kakor pred sedem leti in se veselijo s srečnim Mirkom in Zalo.

Lepo so igrali Koroščani in napeto so sledili gledalci igrokazu. Hvaležni smo igralcem za lepo igro!

Po dolgem času smo zopet videli in slišali lepo knjižno delo v našem starem koroškem slovenskem jeziku! Tega jezika se nam ni treba sramovati! Govorila sta ga Mirko in Zala pred davnimi stoletji — zvestoba mu hočemo ohraniti tudi mi! Kdor je pravi Korošec, ta se ne sramuje svojega slovenskega jezika! Kajti naš je ta jezik, jezik našega srca! Govori se v tej deželi že 1300 let! Mladina se mora naučiti spoštovati in ljubiti svoj stari koroški slovenski jezik! Zahteva pravega koroškega domoljublja je, da ohranimo to, kar smo prejeli od prednikov! Sveta nam je dedščina naših prednikov!

GORPIČE

Travanjev Janez se je dolgo sukal okrog Dolinarjeve Katrice, dokler se ni nasukal. Letal je okrog nje toliko časa, da si je prismedil peroti in ji padel v naročje. Morda je Katrea tega čakala, kdo ve. Toda naj bo že tako ali tako, res je, da sta se v začetku avgusta, sredi največjega dela vzela. In mi, ki komaj čakamo, da kdo »v nesrečo pade«, smo bili tega zelo veseli, ker smo imeli zopet enkrat priliko malo se poveseliti. Tudi Ferjanov Janez in Žnidaršičeva Anica iz Gorpič sta se tako »ponesrečila« v veliko naše veselje. Prav je fantoma, sedaj naj pa prenašata žensko sitnost! Obema mladima paroma pa želimo mnogo sreče in drobiža, da bo kaj pokazati.

Ker pri nas prevladujejo ženske, imamo tudi za patrona žensko in sicer sv. Nežo. Na ta dan obhajamo vsakoletno »žeganje«, ki je zadnje v naši fari. Letos je bilo »žeganje« 12. septembra. Vreme je bilo lepo. Da bi bilo več »lufta«, smo postavili oder za ples kar sredi vasi, da smo se kar sproti hladili. Naslednji dan, v ponedeljek, je bil dež, ki pa nas ni spravil v zadrego. Šli smo v gostilno in nadaljevali tam, kjer smo v nedeljo končali. Bilo je prav prijetno in so nekateri v tem splošnem veselju pozabili celo na svoje dežnike, ko so hoteli domov. Morali smo letati za njimi in jim dežnike po sili potiskati v roke.

Letina je bolj mršava in ni izgledov, da bi se prihodnjo zimo kaj pridalo zrediti. Pridelali smo bolj na obroke. Krompir je slab, žita je za silo in tudi sadja ne bo ravno prida, vendar več, kakor drugod, kjer ga ne bo nič. Pač pa smo nasušili mnogo sena.

Za enkrat toliko. Pa še drugič kaj!

Župnik Nace so samo majali z glavo. »Kakor sem vam kaj tisti večer povedal: nerodno. Bog vam daj srečo.«

Klemen se je pošteno pripravil. Trma je butnila vanj, čeprav jo je skušal krotiti.

Dekan ga je hladno sprejel. Klemen je vedel, da je uganil.

»Pritožbo sem sprejel. S svojo neotesanostjo ste me spravili v kožljiv položaj. Mislim, da veste, za kaj gre.«

»Vem,« je preprosto pribil Klemen.

»Užalili ste župana, ki je steber fare. Veliko je žrtvoval za cerkev, zvonovi so v glavnem njegova zasluga in posledno hodi po poti naše stranke. Vaš nastop zato strogo obsojam. Če zavoljo vašega neotesanega nastopa presedla, bomo izgubili veliko oporo.«

»Kar je storil, sem moral bičati. Duhovnik sem.«

Klemen je zrasel.

»Tisto je bila malenkost. Za tisto žensko ti se že našel prostor.«

»Toda županov greh je bil greh proti ljudem. Vnebovpjioč greh. Zatiranje vdov in sirot.«

Klemen se je dobro pripravil.

»Videti je, kakor bi me hoteli učiti,« naravno pobledel dekan.

»Nimam namena. Toda nikoli se ne bom oziral na bogatijo, ne na stranko. Greh je greh. Ravno zato sem še bolj udaril, ker sem slutil, da ima na nekaterih krajih po tuho.«

Dekanu se je potilo čelo.

»Predrži ste. Jasno, na škofijo o vas ne morem dati dobrega spričevala. Sami zaprosite za premostitev.«

Določeno je pokazal, kako misli.

Tedaj se je v Klemenu razklenil ves srd.

»Radi bi dobili mutastega psa, gospod dekan, kakor je videti. Umaknil se bom, če dobim premostitveni dekret. Sam za premostitev ne bom prosil.«

Celovška KRONIKA

OD PETKA DO PETKA

V Celovcu je po dolgem času stopilo v življenje tudi slovensko dramsko delovanje. V okviru cerkvene Karitas se je zbralo nekaj mladih ljudi, ki imajo veselje do kulturnega delovanja, in so preteklo nedeljo že drugič nastopili z lepo igro »Župnik iz cvetočega vinograda«.

Vsebinska igre je znana našim čitateljem, ker je bila pred kratkim objavljena v našem listu, zato je ne bomo ponavljali na tem mestu.

Igra je bila uprizorjena dvakrat in sicer prvič dne 5. t. m., drugič pa preteklo nedeljo dne 19. t. m., obakrat v dvorani taborišča B v Waidmannsdorfu.

Ako hočemo tako predstavo pravično in nepristransko soditi, se moramo zavedati vseh težkoč in ovir, ki se v današnjem času in v obstoječih prilikah stavlajo na pot taki igralski družini. Najprej je gotovo, da igralska družina za tako predstavo ni imela zadostno opremljenega odra. Nezažostne kulise, slaba razsvetljava, slabo delujoči zastor in nezažostnost drugih tehničnih pripomočkov, vse to je bilo velika ovira, da predstava ni mogla doseči prave višine. Pri drugi uprizoritvi je bil v tem oziru storjen sicer korak k izboljšanju, vendar so bile še vedno pomanjkljivosti.

Kar zadeva igralsko osebje, je treba priznati, da so se po svojih močeh vsi potrudili, da bi svoje vloge podali čim boljše. Seveda se je jasno videlo, da so nekateri od njih šele začetniki in da jim bo treba še precej vaje, da bodo občinstvu ugajali s svojim prednašanjem.

Kljub vsem napakam, ki so bile storjene, pa je občinstvo odšlo od obeh prireditelj obakrat zadovoljno in dobro razpoloženo, v zavesti, da je po dolgem času zopet moglo videti v Celovcu slovensko dramsko predstavo. Zato je že dejstvo, da se je v Celovcu osnovala Slovenska igralska družina, ki nam namerava od časa do časa nuditi slovenske kulturne prireditve, gotovo zelo razveseljivo znamenje. V tej smeri želimo prirediteljem novega napredka in uspehov!

*

Dne 11. t. m. sta se poročila in si obljubila večno zvestobo v celovski slovenski cerkvi gđ. Likozar Anica in g. Jeseničnik Pavle, oba iz Slovenije. Pri poročnih obredih jima je tuk. cerkveni zbor zapel nekaj lepih pesmi. Bog blagoslovi njuno nadaljnjo življensko pot!

Dekanov obraz je bil vijoličast kakor adventni plašč.

»Ne čudim se, da ste zašli. Nemara veste tudi za drugi del obtožbe.«

Dekan je popolnoma uraden.

»Vem, uvedite disciplinarno preiskavo. Svojo čast bom branil.«

Klemen je visok kakor macesen v gori.

S težavo stisne dekan.

»V drugi del obtožbe sam ne verujem. Ostalo bom uredil, toda preklicati morate žalitev, ki ste jo izrekli proti županu.«

Klemenove ustnice so stisnjene.

»Resnice ne preključujem. Cesar, župan ali berač: pred cerkvijo so vsi enaki.«

Dekan mu še roke ni dal.

Koj, ko je Klemen prišel domov, je sedel in napisal obširno pismo na škofijo. Brez zagovora, sama dejstva. Nato ga je sam zanesel v nabiralnik.

Potlej je odšel k Polajnarju. Mimogrede je kupil v trgovini nekaj prave kave. Za Marjeto.

Ženskam, posebno starim, tako prav pride.

Deset dni za tem je dobil pismo od Moškaja. Začudil se je. Ko ga je prebral, se je nasmehnil.

»Videti je, da si na škofiji dobro zapisan. Prav pa je bilo, da si tudi sam pisal. Dekan te je zelo očrnil. Tu vse govori, kako si se postavil. Jaz sem zvedel za novico pri tajniku. Dekan želi, da bi Te prestavili, pa boš najbrže ostal. Ex formalitate« in pa zato, da dobi dekan skromno zadostilo, boš dobil nemara kakšen opomin. Ali pa še tega ne.«

Zavoljo tega pisma je Klemen v mislih odpustil Moškaju marsikak greh.

Tisti večer so gospod Nace postavili na mizo pol litra črnine, ki je bila samo za največje praznike.

* zaradi vnanje oblike, zaradi lepšega.

MAUSSER KAREL

KAPLAN KLEMEN

ROMAN

(Nadaljevanje)

29.

»Zavoljo Marjete sem prišel. Pustite jo v kajži.«

»Ne morem. Že zdavnaj bi lahko oddal stanovanje, da nimam te beračice notri.«

Župan je bil docela uraden.

»Plačam stanovanje namesto nje,« je skoraj zaprosil kaplan.

»Nimate drugam vtakniti denarja?« je rekel župan.

Klemen se je mučil, da bi govoril zlepa.

»Reva je, stara. Dolgo tako ne bo več. Pustite jo. Že po krščanski ljubezni ste to dolžni.«

»Že takrat, ko ste prišli, sem vam rekel, da upam, da se bova lepo razumela. Ne vtičajte se v moje osebne zadeve!«

Zdaj je Klemen zagorel.

»Za človeka gre, gospod župan. Moja ovca je kakor vi.«

Tedaj so se županu zategnile ustnice.

»Tudi jaz se ne brigam za vaše zadeve, gospod kaplan, čeprav slišim, da radi hodite s cerkvenimi pevkami po božjih potih.«

Besede so oplazile kakor težak koprivec.

Klemen je pobledel in zabodel oči v župana.

»Pogan!« je skoraj sahnul.

Župan je utonil v vežo, Klemen pa je kakor pijan odmotovilil proti župnišču. Sredi poti se je zasukal in se obrnil proti županu.

»Novi kajži. Marjeta je sedela ob peči in pol-

glasno molila rožni venec. Na pol slepe oči so ji strmele v okno in suhe, grčave roke so ji trepetale.

»Hvaljen Jezus, Marjeta!«

Kaplan je obstal sredi sobe, kjer je dišalo po plesnobi in po čudnem gnilem duhu.

Spoznala ga je po glasu in hotela vstati.

»Kar sedite, Marjeta.«

Sedel je poleg nje. Vse v njem je vrelo in kipele, toda skušal je biti miren.

»Pri županu sem bil. Ne da se preprostiti.«

Marjetine pordele oči so se zastremele predse. Nato so se orosile in velike solze so ji obstale v podočesnih gubah. Samo za čas. Potlej so težko kanile na zgrbančene roke.

Starka je zavekala.

Sama sta bila v samotni sobi, oba z veliko bolečino. Klemenu so drgetale ustnice.

Potlej seže z roko po Marjetinih nabreklih členkih.

»Ne vekajte, Marjeta.«

»Trideset let sem pustila pri županu, gošpod kaplan. Zdaj bom morala na cesto.«

Kaplanovi prsti stiskajo starkine roke.

»Ne boste šli na cesto, Marjeta. K Polajnarju vas bom peljal. Plačal bom, da vas bodo vzeli. Revez se bo reveža usmilil.«

Drug dan je bila Marjeta pri Polajnarju. Ko je šla čez vas, jo je videl Klemen skozi okno. Za njo je šel maček, ki ji je delal družbo.

V nedeljo za tem je pridigal kaplan Klemen o bogatini in ubogemu Lazarju. Vse glave so se obrnile v prvo klop, kjer je sedel župan.

Ujela sta se z očmi. V županovih očeh je bilo sovraštvo, ostro kakor nož.

Še dolgo po pridigi se ni v cerkvi nihče premaknil. Županov posineli obraz pa je bil podoben obešencu.

Teden po tem je dobil Klemen dekanovo povabilo. Takoj je vedel zakaj.

SOBOTA, 2. oktobra:

7.15 Iz svetovnega tiska.
17.10 Pregled sporeda za prihodnji teden.

NEDELJA, 3. oktobra:

7.30 Jutranja glasba s plošč.
17.10 Komentar
19.30 Slovanska glasba, izvaja salonski kvintet.

PONEDELJEK, 4. oktobra:

7.15 Jutranja glasba.
16.00 Potovanja po svetu,
17.10 Poročila.

TOREK, 5. oktobra:

7.15 Poročila in jutranja glasba.
17.10 Poročila.

SREDA, 6. oktobra:

7.15 Poročila in jutranja glasba,
17.10 Poročila.

ČETRTEK, 7. oktobra:

7.15 Literarna ura,
17.10 Poročila,
19.30 Zvočni tednik.

PETEK, 8. oktobra:

7.15 Jutranja glasba in poročila.
17.10 Poročila.

Radio London - BBC

(Poročila v slovenščini in srbo-hrvaščini)
(Oddaja vsak dan na srednjih valovih 267 m in na kratkih valovih: 30.96 m, 25 m in 19.61 m).

7.45—8.00 poročila in koment. v srbo-hrv.
15.45—16.00 por. in komentar. v srbo-hrv.
21.45—22.15 por. in komentar. v srbo-hrv.
22.15—22.30 poročila in komentarji v slov.

Radio Test - postaja II.

(Slovenske oddaje)

Dnevne oddaje: 7.30 do 8.00; 11.30 do 14.30; 17.30 do 24.00.

Nedeljske oddaje: 7.30 do 8.30; 9.30 do 14.30; 16.30 do 24.00.

Poročila dnevno ob: 7.45; 12.45; 19.45; 23.15.

Postaja oddaja na valu 203.6 metra.

OPOZORILO!

Da ustreže potrebi po knjigi, v kateri bi bila opisana slovenska literarna zgodovina (pesniki in pisatelji), bo uprava „Koroške Kronike“ izdala odgovarjajočo knjigo. Prosimo vse, ki bi se za knjigo zanimali, da nam to čimprej sporoče. Na knjigo opozarjamo predvsem profesorje in učitelje na dvojezičnih šolah. — Cena knjigi bo od 5 do 7 šilingov. Naročila pošiljajte na naslov uprave „Koroške Kronike“, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Ring 25/1.

MIRTA

Circumspexi, et non erat auxiliator;
quaesivi, et non fuit, qui adjuvat.
(Is. 63)*

Klemen je vedel, da se mora pripraviti na borbo. Skrbelo ga je, ker je bil prepričan, da tudi kuharica drži z županom in pazno zasleduje vse njegove korake. Zato je bil z obiski kratek, posebno, če je bilo nevarno, da bi iz tega zraslo farizejsko pohujšanje. Kuharica je bila trmasto zaprta in očitno je bilo, da skrbno bedi, da bi ujela, kar bi mogla nesti županu na nos. Sovražnika v hiši se je Klemen najbolj bal.

S škofije je prišlo pismo z željo, da se obrne proti dekanu, kakor to pač zahteva spoštovanje in da naj išče poti, ki ga od svetnih oblasti ne bodo oddaljevale. Jasno pa je, da mora Boga bolj poslušati kakor ljudi.

Nič več. Nobenega ukora, nobene ostre besede. Klemen je kar videl dekanov vijoličast obraz. In mu je bilo težko, da je tako prišlo.

Nazaj ni mogel in ni hotel.

Na prvi dekanijski konferenci se je koj videlo, da si dekan in selški kaplan nista dobra.

Ko je dekan odšel, se je Vintarju odprla beseda.

»Ababolt, kar glave si se lotil, Dobro, da si nisi polomil zob.«

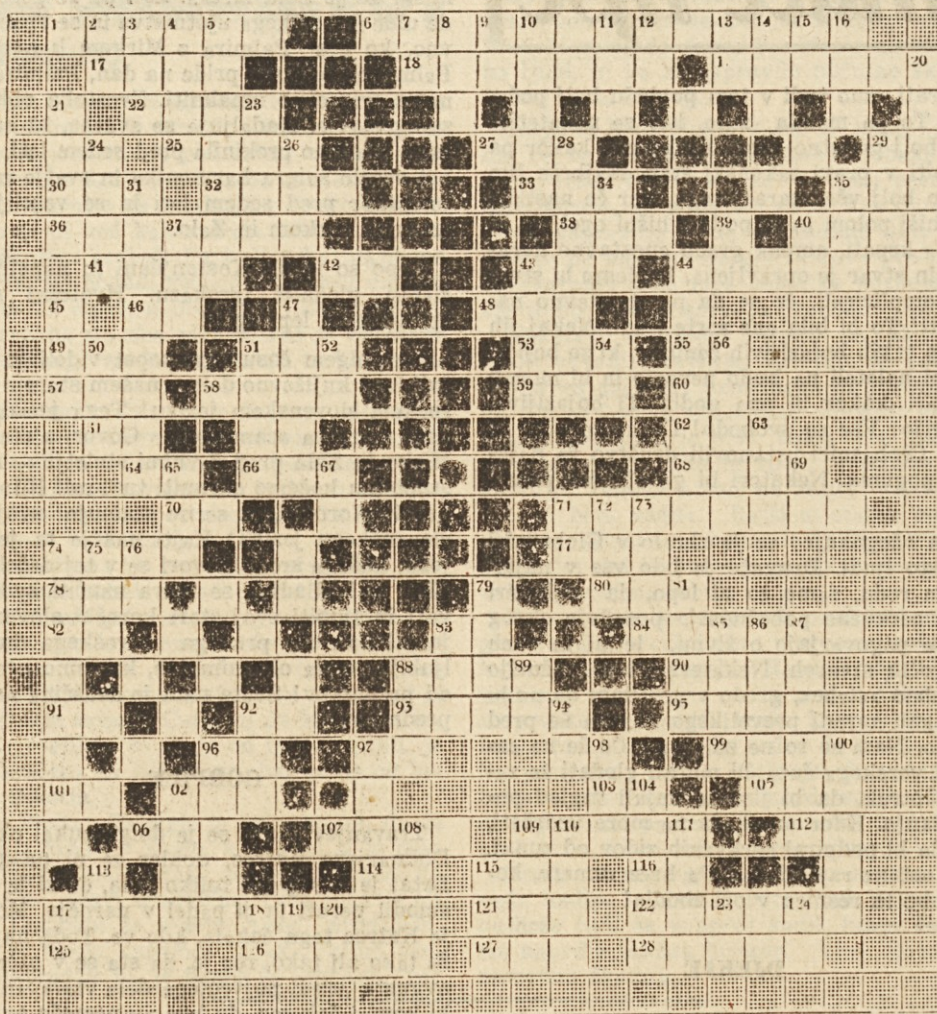
Klemenu ni bilo do šale.

»Nisem mogel drugače.«

»Prav si naredil. Napek je, da nekateri

* Gledal sem okrog sebe in nisem dobil pomočnika, iskal sem in nisem ga našel, da bi mi pomagal. (Izajša 63).

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 kuhinjska priprava; 6 Cankarjeva povest; 17 del stanovanja; 18 nihče; 19 zračno prevozno sredstvo; 22 nočna ptica; 25 časovno razmerje; 27 vrsta pesnitve; 29 obrnjena kratica za »decimeter«; 30 del spovedi; 32 poljski sedež; 33 osebni zaimsek; 35 poslanci; 36 deležnik glagola opaziti; 38 bivši; 40 stenska prevleka; 41 del očenaša; 42 prvi dve črki; 43 urad v nemščini; 44 žensko ime; 46 stara oblika veznika; 48 številka; 49 slaboumen; 51 puščavska ptica; 53 del voza; 55 osebni zaimsek; 57 kazalni zaimsek; 58 jutranja poudavina; 59 železnik; 60 kazalni zaimsek; 61 vzklík; 62 grška črka; 64 igralna karta; 66 ženski glas; 68 vprašalnica, predmet, ki se zaobesča; 70 osebni zaimsek; 71 žensko

ime; 74 dolgohec; 77 življenjska tekočina; 78 časovna enota; 80 žensko ime; 82 »anno Domini«; 83 kemična oznaka za berilij; 84 moško krstno ime; 88 nevestino premoženje; 90 najmanjši delec snovi; 91 veznik; 92 »tega tedna«; 93 negativni električni pol; 95 lesene stavbe; 96 časovni veznik; 97 kratica akademskega naslova; 99 lastnost telesa glede na prostor ali površino; 101 kratica politične stranke; 102 Prešernov prijatelj, utonil v Savi; 103 grška črka; 105 pot prevoznega sredstva; 106 velik plamen, svetloba; 107 vrstilni števec; 109 brez vednosti, na črno; 112 ozični zaimsek; 114 osebni zaimsek; 115 veznik; 116 šesta in druga črka v abecedi; 117 slovenski pisatelj; 121 mrtvoud; 122 vzhodnoazijski polotok; 125 upanje; 126 kraj zavrnjenih; 127 ruska reka; 128 drevored.

Navpično: 2 del kolesa; 3 mednarodni klic za pomoč; 4 del kroga; 5 krstno ime skladatelja Jenka; 7 veznik; 8 maščoba; 9 prvi dve črki; 10 nedoločni zaimsek; 11 brez daru govora; 12 kratica za »mno-

žino«; 13 pevska nota; 14 iz Adamovega rebra; 15 nikalnica; 16 staro ime za pogana; 20 reka na Goriškem; 21 vprašalnica po načinu; 23 svetopisemska oseba; 24 gor na Koroškem; 26 kratica avstrijske poročevalske agencije; 28 omedlevica; slabo-krvnost; 29 mlada luna; 31 pokrajina iz sv. pisma; 34 uradna listina; 35 spava; 37 zdravilna rastlina; 39 veznik; 40 pijača starih Slovanov; 43 oseba iz sv. pisma; 44 lekarna; 45 kratica »Združenih narodov«; 47 opravek, opravilo; 50 osebni zaimsek; 51 glasbeno znamenje; 52 pritrdilnica; 54 vzklík; 56 javni beležnik; 63 veznik; 65 začimba; 67 »tega tedna«; 69 veznik; 71 dva enaka soglasnika; 72 naplačilo; 73 moško ime; 74 orientalska plesalka; 75 plod; 76 prva beseda pri štetju; 79 večja časovna enota; 81 reka in celinsko morje; 83 plačilno sredstvo; 85 kot pri 90 vodoravno; 86 spet; 87 moško ime; 88 darilo; 89 »Gospodovega leta« (latinska kratica); 92 strelno orožje; 94 prvi dve črki; 96 posoda za vodo; 97 češki skladatelj (Niko); 98 hodi, odhaja; 100 operna pesem; 102 kraj in postaja v Ziljski dolini; 104 stavbno gradivo; 108 moško ime; 109 rastlina ovijalka; 110 listnato drevo; 111 starogrška de-narna enota; 113 prva ženska; 115 veznik; 117 veznik; 118 »preteklega leta« (latinska kratica); 119 nikalnica; 120 dva enaka soglasnika; 123 izraz pri kartanju; 124 pritrdilnica.

Za pouk slovenščine si oskrbite

„Slovenska slavnica“

Na razpelago le še majhna količina.
Cena 3 šilinge.

Uprava „Koroške Kronike“

Primerne šolsko čtivo za srednje šole je delo slovenskega klasika Ivana Cankarja „KRIŽ NA GORI“

Cena knjigi 4 šilinge

Kmetice, pozor!

Predelavamo vašo ročno spredeeno prejo in volno v platno, brisače, prte, kuhinjske krpe, naglavne rute, loden, posteljne odeje itd. Zamenjamo za volno ali laneno predivo blago za srajce, karirasto (črtkasto) blago, dalje blago za zavesa itd.

Tkalnica-Weberei JOHNE & NOS-WITZ, Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstrasse 120

Dodelitev (dodatna) živil za 45. dodelitveno dobo

Upravičeni so prejeli:	Kruh	Pšenična moka			Mast		Teste-rine	Sladkor	
Odreški nakaznice:	1000 g	400 g	750 g	800 g	110 g	200 g	500 g	400 g	1170 g
1 Navadni potrošniki nad 18 let	16, 18		13	14		12 24			15
2 Mladina od 12-18 let	16, 18		13	14		12 24			15
3 Otroci od 6-12 let		14	13		25				15
4 Otroci od 3-6 let			13		25				15
5 Otroci do 3 let			13						15
6 Delni samooskrbovalci z maslom nad 18 let	116 118		113	114					115
7 Mladina od 12-18 let	116 118		113	114					115
8 Otroci od 6-12 let		114	113						115
9 Otroci od 3-6 let			113						115
10 Otroci do 3 let			113						115
11 Delni samooskrbovalci z mesom in maslom nad 18 let	216 218		213	214					215
12 Mladina od 12-18 let	216 218		213	214					215
13 Otroci od 6-12 let		214	213						215
14 Otroci od 3-6 let			213						215
15 Otroci do 3 let			213						215
16 Delni samooskrbovalci z mesom in maslom nad 18 let	316 318		313	314					315
17 Mladina od 12-18 let	316 318		313	314					315
18 Otroci od 6-12 let		314	313						315
19 Otroci od 3-6 let			313						315
20 Otroci do 3 let			313						315
26 Krušna nakaznica za popolne samooskrbovalce	409 410		413						
29 Dodatna nakaznica za težke delavce	708						709		
30 Dodatna nakaznica za najtežje delavce	808 823						809 825		
31 Nakaznica za osebe in doječe matere								912	
21-25 Popolni samooskrbovalci vseh starosti									401

(Dalje prihodnjč.)